

БІОГРАФІЧНІ НАРИСИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДУ І ПІДРОЗДІЛІВ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛИ ОРГАНІЗАЦІЮ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ

ВОЛНІН Олександр Костянтинівич (25.08.1872, м. Ростов Ярославської губернії – 1942, Москва). Перший директор Полтавського учительського інституту в 1914-1917 рр., педагог.

Народився в родині священика. Закінчив Ярославську духовну семінарію (1893), історичне відділення Московської духовної академії (1897). Магістр богослов'я (Дисертація: «Мессия по изображению пророка Исаи: Опыт библейско-богословского и критико-экзегетического исследования пророчеств Исаи о лице Мессии»). Київ, 1908).

Працював учителем Ростово-Дмитрієвського духовного училища (1897-1898); викладачем богослов'я духовних семінарій: Псковської (1898-1900) та Київської (1900-1908). У 1902-1903 рр. пройшов практичний курс психології в Київському університеті імені Св. Володимира, за сумісництвом викладав у Києві в жіночій гімназії Смірної та художньому училищі (1900-1909).

До 1909 р. відомий також як релігійний письменник.

Директор Велико-Сорочинської учительської семінарії ім. М.В. Гоголя (11.1909 - 07.1914).

Призначений директором Полтавського учительського інституту та викладачем педагогіки, психології і логіки в ньому (обіймав ці посади з 01.07.1914 до 08.09.1917). За всіма відгуками, О.К. Волнін був хорошим адміністратором. Залишив у багатьох вихованців добру пам'ять по собі. Як говорив А.С. Макаренко 18.02.1939 р. про О.К. Волніна: «Він був справжньою людиною, і виховував у нас кращі людські прагнення. В моєму педагогічному розвитку він заклав найголовніші принципи і навички духу. У нього я запозичував головне положення моєї педагогічної віри: якомога більше вимоги до людини і якомога більше пошани до неї. Сьогоднішня зустріч з ним для мене надзвичайно радісна».

О.Волнін у ці роки був у Полтаві головою педагогічних рад Маріїнської жіночої гімназії (див. його портрет із випускного фото), та приватної жіночої гімназії В.П. Ахшарумової.

Змушений залишити Полтаву в зв'язку з українізацією закладів освіти.

З 10.1917 по 11.1920 рр. – директор Новониколаєвського учительського інституту (тепер – м. Новосибірськ); завідував педагогічними курсами й секцією педагогічної освіти у відділі професійної освіти (1920-1921); був там заступником директора з навчальної роботи Сибірського експериментального педагогічного технікуму (1921-1922).

У 1922-1925 рр. – викладач В'ятського інституту народної освіти (фактично – засновник кафедри педагогіки); у 1925 р. – секретар редакції педагогічного журналу у В'ятці (тепер – м. Кіров).

У 1925-1941 рр. працював у м. Москві: учителем, завучем у закладах освіти тощо.

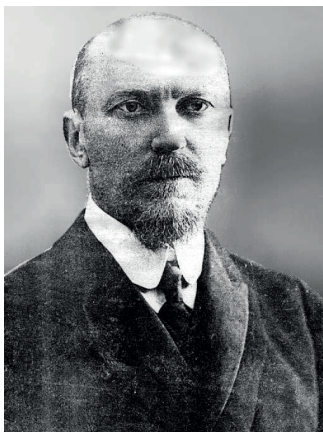
Одним із перших отримав звання заслуженого вчителя РСФСР (1940 р.).

Помер взимку 1942 р. (його тіло кремоване чи поховане на кладовищі Донського монастиря в Москві).

Джерела інформації: Киридон А.М., Киридон П.В. Волнін Олександр Костянтинівич // Історія Полтавського педагогічного інституту в особах. Полтава: Кларисса, 1995. С.10-12.

Сухова Н.Ю. Волнін Александр Константинович — богослов, историк и библеист. Православная энциклопедия. М., 2005. Т. 9. С. 239-240.

Укладач – Л.М. Булава

ЛЕВИТСЬКИЙ Олекса Августинович (17.03.1872, містечко Дашів Київської губ., тепер смт. Іллінецького р-ну Вінницької обл. – 16.06.1947, Москва). Другий директор Полтавського учительського інституту (1917-1919); організатор Полтавського історико-філологічного факультету (1918-1919); педагог, громадський діяч.

Народився в багатодітній (9 дітей) родині священика. У 1890 р. закінчив Колегію П. Галагана (Київ), а в 1895 р. – «слов'яно-руський» відділ історико-філологічного факультету Новоросійського університету (Одеса). У 1895-1907 рр. працював учителем російської мови гімназій, земських шкіл (у т.ч. в 1896-1898 рр. у с. Рибці під Полтавою), інспектором і директором народних училищ в різних місцевостях Російської імперії. Із 1907 р. виїжджав з метою вивчення шкільної справи до Німеччини. Викладав у Фребелівському інституті (вищому жіночому педагогічному закладі в Києві для підготовки виховательок дітей дошкільного віку) та одній із жіночих гімназій Києва (1907-1910). Був викладачем та інспектором Казанського комерційного училища (1910-1913) і директором Таганрозького комерційного училища (1913-1917).

Призначений директором Полтавського учительського інституту, викладачем педагогіки та української мови (09.1917 – 08.1919). Здійснив його українізацію (шляхом підбору патріотично налаштованих викладачів). Був головою полтавського товариства «Просвіта» (з 10.1917 до 08.1919). Один із ініціаторів і організатор створення Історико-філологічного факультету в Полтаві (09-10.1918). Із початку 1919 р. – голова його факультетської ради. Фактично об'єднав ці два заклади освіти й керував ними.

Змушений був покинути Полтаву в зв'язку із денікінською окупацією (та перетворенням учительського інституту на російськомовний), і виїхати на Кубань. Там він працював директором і викладачем педагогічного технікуму в станиці Полтавська (09.1919-08.1921) – одному із центрів українізації цього краю.

Після повернення з Кубані впродовж року працює учителем старших класів 7-річної школи в рідному Дашеві (09.1921-09.1922), ще рік – викладачем і директором Гайсинського педагогічного технікуму (09.1922-09.1923). Доцент політехнічного інституту (09.1923-03.1933) й за сумісництвом – викладач ряду інших закладів освіти в Києві (у т.ч. польського педтехнікуму). Після півторарічної перерви у зв'язку зі звільненням «за вияви петлюрівщини і контрреволюції», – інспектор освітніх установ в м. Сухумі, Абхазія (08.1934-08.1936). Знову вчитель старших класів середньої школи в смт Дашів (09.1936-09.1941).

На початку німецької окупації райцентру Новий Дашів (з 09.1941), завдяки знанню німецької мови, призначений його старостою, але згодом був звільнений. Після деокупації переїхав до доньки в Москву, де помер. Його прах похований в колумбарії Донського монастиря.

Укладачі – Т.П. Пустовіт, Л.М. Булава

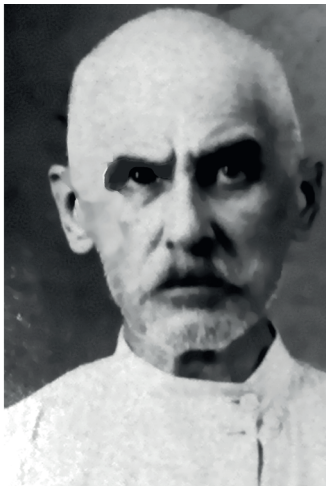

ЧЕРНОУСОВ Євгеній Олександрович (13.12.1869, м. Стародуб Чернігівської губ., зараз Брянська обл. – після 1934) Перший декан Полтавського історико-філологічного факультету (1918 – 1919).

Фото часів навчання в інституті і в 1931 р.

Закінчив з відзнакою історичне відділення Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька (1895). Склав іспит на ступінь магістра в Санкт-Петербурзькому університеті (1902). Знав 9 стародавніх і нових мов.

Викладач історії та російської мови Юр'ївського реального училища (1895-1904), зараз – м. Тарту, Естонія; у 1896 – 1899 рр. обіймав посаду секретаря Педагогічної ради училища. Викладач історії та географії в гімназії при Ніжинському історико-філологічному інституті, а пізніше – викладач загальної історії в інсти-

туті (1904 – 1906). Директор Новгород-Сіверської жіночої гімназії (1907 – 1908) та аналогічного закладу в м. Кобеляки (1908 – 1909).

Приват-доцент (1909 – 1917), штатний доцент кафедри всесвітньої історії Харківського університету (1917 – 1919). Викладач Харківських вищих жіночих курсів за сумісництвом. Член ради Харківської «Просвіти» (1917 – 1918). Очевидно, що Д.І. Багалій з цієї причини 09.1918 р. рекомендував його на посаду професора, декана історико-філологічного факультету (І-ФФ), який створювався в Полтаві організаційними зусиллями товариства «Просвіта». Оскільки Дмитро Іванович в липні - вересні був зайнятий справами в Києві, то підбір кадрів для І-ФФ і зв'язок із його організаційним комітетом доручив Є.О. Черноусову. Для студентів І-ФФ читав лекції з історії Візантії. Нам поки що не відомо, до якого часу він перебував на посаді; схилиємося, що до денікінської окупації Полтави (07.1919 р.)

У 1920 р. – спочатку приват-доцент, пізніше – професор, а в 1921 – 1922 рр. – декан факультету суспільних наук Донського державного університету, м. Ростов-на-Дону. У ці ж роки – професор Донського Археологічного інституту та технікуму водного господарства; співробітник Російсько-візантійської історико-словникової комісії при Академії наук СРСР.

У 1921 – 1928 рр. – директор академічної бібліотеки Донського університету (в 1925-1934 рр. університет носив назву Північнокавказький); в окремі роки – і викладач за сумісництвом. У 1928 р. звільнений з роботи, перебував на пенсії.

На початку 1931 р. заарештований за колективною справою Північнокавказького крайового товариства археології, історії та етнографії і звинувачений у контрреволюційній діяльності. 8.09.1931 засуджений до адміністративної висилки в м. Калач-на-Дону, позбавлений пенсії. У 1934 р. повернувся в Ростов-на-Дону дуже хворим. Його подальша доля укладачам невідома.

Основний напрям наукових досліджень – історія Візантії.

Укладачі: Л.М. Булава, С.І. Лиман, С.С. Казаров, О.Г. Самойленко

РИБАКОВ Іван Федотович (1890, Херсон – 1963) – фахівець з економічної історії та історичної демографії Росії. Другий декан Полтавського історико-філологічного факультету.

Фото 1922 року.

Навчався на юридичному та історико-філологічному факультетах Московського університету й закінчив останній у 1915 р. Був запрошений для підготовки до професорського звання по кафедрі історії Росії (в аспірантуру). У 1912 р. розпочав педагогічну діяльність на московських вечірніх педагогічних курсах. У 1915 – 1918 рр. – викладач гімназій у Москві. У 1917 р. читав лекції на учительських курсах в Самарі та Тамбові. В 1918-1919 рр. працював у Головному управлінні архівних справ РСФСР, лектором педагогічних курсів у Москві. У травні 1919 р. переїздить до Полтави де за рекомендацією професора російської історії Московського університету Ю.В.Готье обраний професором історії Росії Полтавського історико-філологічного факультету. Був помічником декана (08.1919 – 02.1920), і деканом цього факультету (02.1920 – 04.1921). Брав активну участь не тільки в освітньому, але й у культурному та релігійному житті Полтави. Із 10.1919 р. – редактор двотижневого просвітницько – педагогічного часопису «Українська культура». Підготував до видання «Нариси з методики навчання історії», які в 1920 р. розпочала видавати «Просвіта» (однак за браком коштів не змогла закінчити це видання; доля рукопису невідома).

У 1920 – 1923 рр. виконував також обов'язки завідувача гурбнського архівного управління. Ректор Полтавського інституту народної освіти (03.1922 – 11.1923). Відсторонений від посади й замінений на ректора – комуніста (щоб розірвати з традиціями історико-філологічного факультету). У 1923 - 1924 н.р. викладав курси «Історія європейської культури», «Історія Росії», «Економічна географія України».

У ПНО І.Ф. Рибаків залишався до 05.1924 р., коли звільнився у зв'язку з призначенням на роботу в Ленінградському відділі Центрального архіву РСФСР (готував видання до історії заводів міста). У Ленінграді працював також у вищих навчальних закладах, співпрацював із Товариством дослідників української історії, письменства та мови (вів переписку з М.С. Грушевським).

З початку 1930-х до 1949 р. був доцентом багатьох закладів вищої освіти в Москві (МДУ імені М.В. Ломоносова; інститут народного господарства імені Г.В. Плеханова; промисловій академії; інститутах інженерів комунального господарства; фінансово-економічних і рахункових наук; технологічного інституту харчової промисловості). У 1949 – 1952 рр. – завідувач кафедри політичної економії Ленінградського державного університету (до кінця життя – її доцент). Кандидат економічних наук. Працював над докторською дисертацією «Город и городское хозяйство в России в 70-х – 90-х гг XIX века» (збереглася частина рукопису). *Фото 1949 року.*

Уточнення в біобібліографічному нарисі про І.Ф. Рибаків (та й ранніх етапів історії нашого закладу вищої освіти) будуть можливими після опрацювання його спогадів та інших матеріалів, про які нам стало відомо нещодавно. Вони зберігаються у фонді науково – дослідницького відділу рукописів Російської державної бібліотеки.

Укладач: Л.М. Булава

ЩЕПОТЬЄВ Володимир Олександрович (25.10.1880, м. Полтава – 29.11.1937) – літературознавець, фольклорист, історик – краєзнавець, перекладач, педагог, обраний ректор ПНО (1921-1922 рр.)

Закінчив словесне відділення Петербурзької духовної академії (1904). У 1904 – 1917 рр. – вчитель музичної школи та епархіального училища в Полтаві. У жовтні 1917 р. призначений викладачем української та російської філології Полтавського учительського інституту. У 1918 – 1921 працював також лектором з української мови та літератури Полтавського історико-філологічного факультету (І-ФФ). У другій половині 1920 р. був уперше заарештований комуністичною владою.

10.04.1921 р. обраний ректором Полтавського інституту народної освіти (ПНО), який утворився внаслідок об'єднання педагогічного інституту і І-ФФ (формально виконував обов'язки до березня 1922 р., але фактично закладом керувала проректор Н.Ю. Мірза – Авакянц). Із 1926 р. затверджений наркоматом освіти УРСР штатним професором ПНО за спеціальністю «Історія літератури». Студенти відзначали його глибокі знання, педагогічну майстерність, вроджену інтелігентність і гуманізм. Разом з тим, був безперечним лідером групи викладачів ПНО, які протистояли намаганням влади звести освітній процес до ідеологічного (комуністичного) виховання.

Водночас з 22.08.1922 по 04.11.1925 обіймав керівні посади в історичному архіві Полтавщини. У 1924 р. був засновником

Полтавського наукового товариства при ВУАН. Брав активну участь у мистецькому житті Полтави.

Автор понад 100 друкованих праць з етнографії та української літератури, досліджував творчість П. Куліша, П. Мирного, Т. Шевченка. Одним із перших виступив популяризатором творчості М.В. Лисенка. Видав низку збірників народних пісень.

У зв'язку з «процесом Спілки визволення України» професор Щепотьев заарештований, а 15.06.1928 виключений зі складу викладачів ПННО. У 1929 р. засуджений до адміністративного заслання у південний Сибір (Алтайський край). У засланні він працював у сільськогосподарському технікумі, продовжував наукову та творчу діяльність. У 1934 р. повернувся із заслання на Полтавщину (у с. Веприк, Гадяцький р-н, де він працював у школі, допомагав ставити спектаклі у сільському клубі). Але 22.09.1937 втретє заарештований, зазнав тортур і 19.11.1937 засуджений до розстрілу «через контрреволюційну діяльність». Реабілітований 5.08.1958.

Укладачі: Л.М. Булава, Л.Л. Бабенко

БУЗИННИЙ Олександр Тихонович (9.10.1889, с. Топори, нині Ружинського району Житомирської обл. – після 1941), – філолог, архівіст, викладач.

Закінчив відділення словесності історико-філологічного факультету Ніжинського історико-філологічного інституту імені князя А. Безбородька (1914). Знав древньогрецьку, латинську, німецьку, польську і французьку мови. Учитель російської, латинської та грецької мов у Богодухівській чоловічій гімназії на Харківщині (1914 – 1918). У 1919 – 1929 рр. працює в Полтаві. У 1919 – 1921 рр. на Історико-філологічному факультеті та в педагогічному інституті (методика мовознавства, історія української та російської літератури, латинська і грецька мови). Декан словесно – історичного відділу педагогічного інституту (12.1919 – 04.1921). Після об'єднання двох названих закладів 04.1921 р. у Полтавський інститут народної освіти (ПННО) викладав українську літературу, завідував бібліотекою, кабінетом суспільствознавства. Декан єдиного в ПННО факультету соціального виховання (05.1923 – 09.1928), декан факультету старшого концентру (09.1928 – 09.1929). У 1926 р. присвоєно звання професора другої категорії. Крім цього, у 1920 – 1921 рр. був викладачем педагогічної школи імені Бориса Грінченка і очолював її педагогічну раду; з 1922 р. – член колегії Полтавського губернського архівного управління, а з 1923 р. – завідувач розбірним відділом Полтавського губернського архіву, активно займався збереженням, систематизацією і вивченням його документальних матеріалів. Член науково – дослідної кафедри історії української культури в Харкові (аспірант), а також член Полтавського наукового товариства при ВУАН.

Заарештований 18.09.1929 р. у справі «Спілки визволення України»; звільнений з ПННО 10.1929 р.; 02.02.1930 р. він був засуджений на 5 років позбавлення волі за контрреволюційну діяльність. Висланий у Соловецький табір особливого призначення. Після звільнення недовго працював у Криму вчителем Ялтинського медичного технікуму. Знову заарештований 6.09.1936 р. за антирадянську агітацію; 27.12.1936 р. засуджений до 5 років виправно-трудових таборів в Комі АРСР (м. Воркута). За даними Книги пам'яті Республіки Комі, звільнений 14.02.1941 р. Його подальша доля нам невідома.

Укладач: Л.М. Булава

ЛЕБЕДИНСЬКИЙ Іван Васильович (24.10.1888, с. Бреусівка, нині Козельщинського р-ну Полтавської обл. – 1942, Харків) – економіст, статистик, демограф, громадський діяч, викладач. Декан словесно-історичного факультету (1921 р.)

Закінчив Демидівський юридичний лицей (1914), – нині Ярославський державний університет. Був секретарем журналу «Украинская жизнь», який видавався в Москві у 1912 – 1917 рр. (у ньому публікувалися і статті Н.Ю. Мірзи-Авакянц).

З 1919 р. викладав політекономію в Полтавському історико-філологічному факультеті. Одночасно працював в педагогічному інституті: у 1920 р. був заступником голови і виконувачем обов'язки голови його науково-учбової ради, завідувачем книгозбірні; чи-

тав лекції з державного права, наукового соціалізму, історії господарства. Після злиття цих двох закладів у Полтавський інститут народної освіти 04.1921 обраний деканом словесно-історичного факультету (за часів, коли ПННО фактично керувала Н.Мірза – Авак'янц), професором політекономії і статистики; викладав історію соціалізму. Як і більшість викладачів, у 1919 – 1921 рр. працював у декількох навчальних закладах Полтави (наприклад, у Вищій робітничій школі).

У багатьох публікаціях про інститут поширюється інформація про його арешт і розстріл більшовиками наприкінці 1921 р. Можливо, він і був заарештований. Але відомо, що в 1920-х – 1930-х роках І.В. Лебединський працював у Центральному статистичному управлінні УСРР (м. Харків), на посаді заступника завідувача відділу економічної статистики (займався науковими дослідженнями економічної і кон'юнктурної статистики, методологією індексів цін тощо). Одночасно викладав у Харківському інституті народного господарства (після його розформування – в фінансово-економічному інституті), досліджував динаміку чисельності населення Харкова та її чинники. На основі рукопису І.В. Лебединського «Население Харькова» (станом на 1931 – 1932 рр.) М.В. Курман видав у 1968 р. книгу, яка досі цитується як фундаментальне дослідження.

Опинившись у 1941 р. в окупованому німцями Харкові, для виживання змушений прийняти пропозицію працювати в міській управі (у складі статистичної групи), та в планово-економічному бюро. Обставини його смерті в окупованому місті нам невідомі.

Укладач: Л.М. Булава

СТЕПАНОВ Леонід Миколайович (1874 – ?) – історик літератури. Декан факультету соціального виховання 1922-1923 рр.

Закінчив історико-філологічний факультет Московського університету в 1896 р. Про його діяльність до роботи в Полтаві нам нічого не відомо. У 1920 – 1923 рр. – в Полтаві: професор світової літератури на Історико-філологічному факультеті та в Педагогічному інституті. Після утворення 04.1921 р. Полтавського інституту народної освіти (ПННО) продовжує читати лекції з історії західноєвропейської літератури на словесно-історичному факультеті. Після злиття трьох факультетів, які існували до 1922 р., в єдиний факультет соціального виховання, призначений його деканом (за часів керівництва ПННО ректором І.Ф. Рибаківим і політкомісаром М.С. Гавриловим). Але місцева влада була незадоволена роботою ПННО і за результатами інспекції губернського відділу освіти 02.1923 р. Л.М. Степанов був зміщений з посади декана та звільнений з ПННО. Інформації про його подальшу долю не маємо.

Є припущення, що він – батько відомого радянського літературознавця Миколи Леонідовича Степанова.

Укладач: Л.М. Булава

КУТЕПОВ (трапляються написання: Кутєпов, Кутєнів) Родіон Васильович (23.10.1892, с. Мельники Канівського повіту Київської губернії, тепер Черкаської обл. – ?) – декан Полтавського ІНО в 1923 р.; педагог, культуролог, мистецтвознавець.

Народився в родині священнослужителя (на початку ХХ століття батько служив дияконом у Києві). В 1910 р. закінчив Другу Київську гімназію. Випускник історичного відділення історико-філологічного факультету Київського університету Святого Володимира 1914 р. (з дипломом 2-го ступеня). Після закінчення – професорський стипендіат кафедри філософії цього ж університету.

У 1910-х роках був активним членом російських шовіністичних організацій. Увійшов до партійного списку монархіста В.В. Шульгіна і в липні 1917 р обирався гласним Київської міської думи; балотувався і в депутати Установчих зборів. У 1919 р., при денікінцях, займався пропагандистською роботою в Києві.

На початку 1920-х рр. працював у Київському й Кременчуцькому губернських відділах освіти, у системі Головного управління професійної освіти УРСР.

Із лютого по травень 1923 р. був деканом факультету соціального виховання – єдиного в Полтавському інституті народної освіти. У травні 1923 р., разом із Сергієм Грушевським, були «викриті, як буржуазні націоналісти». Після «викриття» його змусили виступити із покаяттям у полтавській газеті «Голос труда» (11.05.1923 р.).

Оскільки кадрів для організації вищої педагогічної освіти не вистачало, то він був направлений у новостворений Донецький інститут народної освіти (м. Луганськ) – для спокути антиукраїнських «гріхів молодості». Працюючи в цьому інституті до 1925 р., публікував статті з проблем освіти, на які досі роблять посилання.

З 1925 до 1934 р. обіймав посаду професора мистецтв Харківського художнього інституту. Найбільш значна його публікація: Кутєпів Р. Нові течії в малярстві : [посіб. для худож. вишів]. – Харків : Література і мистецтво, 1931. – 202 с. : іл..

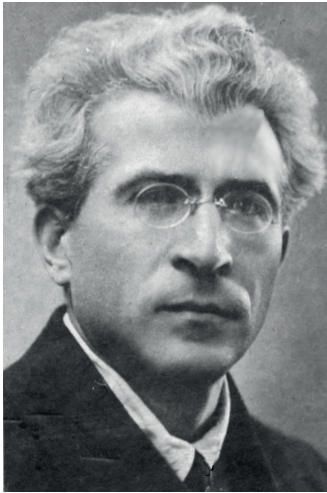
Професор історії архітектури Новосибірського будівельного інституту в 1934-1941 рр.

Директор Художнього музею (колишньої української картинної галереї) під час першої німецької окупації Харкова (11.1941 – 02.1943).

Інформації про його подальшу долю не маємо.

На фото студентських років Р.Кутєпов (праворуч) із товаришем і братом майбутньої дружини – С.Грушевським (ліворуч).

Укладачі – Л.М. Булава, М.О. Кучеренко

ФАРБЕР Матвій Харитонович (1892, містечко Бабиновичі, нині Ліозненський р-н Вітебської обл., Білорусь – 1942?). Ректор Полтавського інституту народної освіти в 1925-1930 рр.

Народився в сім'ї вчителя. У його ранньому дитинстві родина переїхала до Полтави. Вже з 12 років довелося заробляти собі на життя (підсобником у ливарному цеху, наборщиком у друкарні, рахівником, приватними уроками).

У 1908-1911 роках був членом партії есерів.

Мобілізований у 1915 р. до царської армії й був учасником Першої Світової війни. Направлений до військово-фельдшерської школи, а після її закінчення залишений у ній викладачем. З осені 1917 до лютого 1919 р. навчався в Київському комерційному інституті, але не закінчив його.

У лютому ж 1919 р. повернувся до Полтави, став кандидатом в члени РКП(б), працював у відділі праці Полтавського губвиконкому. Під час денікінської окупації міста (08-11.1919 р.) переховувався. Після приходу Червоної армії в кінці 1919 р. продовжив роботу на попередній посаді, але недовго. Бо був мобілізований і один рік (1920-1921) служив комісаром у санітарному відділі Червоної армії (на сестринських курсах).

У 1920 р. став більшовиком – членом РКП(б).

Після демобілізації, в 1921-1925 рр. знову в Полтаві: працівник соцзабезу, секретар губвиконкому, лектор у технікумі землеустрою, інспектор профосвіти в губернському відділі народної освіти, заступник завідувача цього відділу.

Із 09.1925 до 09.1930 – ректор, голова правління Полтавського інституту (із 13.03.1929 – його одноосібний керівник). За спогадами викладачів і студентів був інтелігентною людиною. Як тоді було прийнято для ректорів, викладав курс ленінізму.

У 1930-х рр. працював в Одесі: директор фізико-хіміко-математичного інституту (10.1930-05.1933); уповноважений з відновлення Одеського університету (01-08.1933), фактично – його перший керівник.

Але оскільки не мав закінченої вищої освіти (а можливо й із інших причин), то 25.08.1933 р. його переведено на посаду інструктора відділу культури і пропаганди Одеського обкому КП(б)У. Недовго був заступником завідувача Одеського обласного відділу народної освіти (05-09.1935). Із 09.1935 р. за сумісництвом очолив кафедру марксизму-ленінізму і викладав в Українському педагогічному інституті (Одеса), а в 1936 р. теж за сумісництвом завідував кафедрою ленінізму в банківському (кредитно-економічному) інституті. Був директором Одеської державної наукової бібліотеки (05-10.1936).

Восени 1936 р., як колишній член партії есерів, був заарештований. В грудні 1936 р. під тортурами дав покази в «здійсненні контрреволюційної роботи». 02.04.1937 р. засуджений Військовою колегією Верховного суду СРСР до 10 років тюремного ув'язнення й 5 років позбавлення політичних прав, та конфіскацією всього особисто йому належного майна. У 1940 р. дружина М.Х. Фарбера подала заяву на перегляд справи, але їй було відмовлено. Відмова в таких випадках нерідко означала, що засудженого вже немає в живих (з подібними вироками страчували невдовзі після засудження). Хоч офіційний документ стверджує, що його смерть настала 30.07.1942 р. в одному з виправно-трудовах таборів в Сибіру. Подібні сумнівні довідки отримували родичі дуже багатьох репресованих.

Особова справа М.Х. Фарбера – Фонд 166. – Опис 12. – Справа 8425 // Центральный державный архив вищих органов власти Украины.

Кузнецов В.О., Кузнецова Н.В. Перший ректор Одеського державного університету Матвій Харитонович Фарбер (1892-1942). // Південь України у вітчизняній та європейській історії: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції : [зб. наук. праць]. Одеса: Екологія, 2018. С.135-142.

Укладачі: В.О. Кузнецов, С.М. Шевчук, Л.М. Булава

ЖАГАР Карл Петрович (1883, маєток Феймана, біля м.Режиця Вітебська губернія, тепер – м. Резекне в Латвії – 28.10.1938, Ленінград). Директор Полтавського інституту соціального виховання (ПІСВ) у 1930-1931 рр.

За національністю – латиш (Karl Zhagar). Екстерном закінчив гімназію. Мав незакінчену вищу освіту (вчився на фізико-математичних факультетах Київського й Одеського університетів). Упродовж 1912-1917 рр. заробляв уроками математики на дому в Петербурзі, Києві, Саратові. У 1921-1924 рр. – вчитель математики на курсах і робітфаках Одеси і Житомира. Завідував відділом Волинського губернського відділу народної освіти (м. Житомир). У 1925-1926 рр. – інспектор Наркомату освіти УРСР. Директор педагогічних технікумів: Шепетівського (1926-1928) і Нікопольського (1928-1930). Під час року роботи в Полтавському ІСВ (10.1930 – 09.1931) нічим себе особливо не проявив. Із жовтня 1931 р. – завідувач учбовою частиною Сталінського комуністичного університету, нині м. Донецьк. У 1935 р. виключений із рядів ВКП(б).

На момент арешту в лютому 1938 р. працював викладачем математики педагогічного училища в м. Новгород. Особливою трійкою УНКВД Ленінградської області від 19.10.1938 р. засуджений за ст. ст. 58-2-6-11 КК РСФСР до вищої міри покарання – розстрілу.

Особова справа К.П. Жагара – Фонд 166. – Опис 12. – Справа 2661 // Центральный державный архив вищих органов власти Украины.

Укладачі: С.М. Шевчук, В.В. Шевчук, Л.М. Булава

МИТРОФАНОВ Павло Христофорович (07.1902, с. Бажанове Криворізького р-ну Дніпропетровської обл., зараз Покровський міський район Кривого Рогу – ?).

Закінчив середню школу і Комуністичний університет імені Артема (м. Харків).

У вересні 1928 р. Наркомат освіти направив його викладачем історичного матеріалізму до Полтавського інституту народної освіти (ПІНО). Вже через рік, після арешту О.Т. Бузинного, П.Митрофанов призначений деканом факультету старшого концентру ПІНО і перебував на цій посаді до кінця існування факультету (09.1929 - 09.1930). Був парторгом інституту. З 09.1930 р. – заступник директора Полтавського інституту соціального виховання. У штатному розписі від 22.10.1931 р. – керівник кафедри марксизму-ленінізму, професор.

У 1932 р. повертається на рідне Криворіжжя. На початок 1937 року – викладач історії філії Криворізького гірничо-металургійного інституту з підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників; завідувач підготовчих курсів при цьому інституті. Також викладав математику у школі робітничої молоді в Кривому Розі.

Заарештований 28.02.1937 р. Йому інкримінували статтю 54-10 ч.1. КК УРСР («упродовж 10 років проводив контрреволюційно-троцькістсько-націоналістичну діяльність і через це пов'язаний із рядом осіб, зокрема: розміщував контрреволюційно-троцькістські статті в журналах, зберігав і розповсюджував контрреволюційну літературу, «обробляв» у душі троцькізму контрреволюційних осіб, які були з ним пов'язані. У 1927-1931 рр., як один із редакторів журналу Полтавського педінституту, не боровся «із троцькістськими і націоналістичними поглядами»).

26.10.1937 р. був засуджений Спецколегією Дніпропетровського обласного суду до 5 років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах і з поразкою у виборчих правах строком на 2 роки. Відбував покарання у м. Бійськ Алтайського краю. Станом на літо 1957 р. ще працював у Бійську арматурщиком-бетонщиком.

27.09.1957 р. постановою Президії Верховного Суду УРСР судимість знята. 02.07.1958 р. писав лист в прокуратуру УРСР. Його подальша доля укладачам невідома.

Укладачі В.С. Сушко, Л.М. Булава.

КУЛШНЕНКО Родіон Петрович (1891, станиця Карпильська на Кубані – ?). Директор Полтавського інституту соціального виховання (ПІСВ) з 10.1931 по 09.1933 р.

Початкову освіту здобув у церковно-приходській школі в 1903-1906 рр. До 1914 р. працював з батьком у власному господарстві, а до 1916 р. – на олійному заводі. В 1916 р. був призваний до царської армії, служив у Тифлісі (нині – Тбілісі) в авіаційному парку. В 1918 р. був обраний головою сільської ради села Слов'янки на Катеринославщині (тепер – Межівський р-н на Дніпропетровщині, звідки, очевидно, походять корені його роду), стає членом ВКП(б). Упродовж 1919 р. завідував земельним відділом у Павлоградському повіті. З 1920 по 1922 р. перебував на партійній роботі на Північному Кавказі.

У 1922-1925 роках здобував вищу освіту в Комуністичному університеті імені Артема. З 1925 по 1927 р. навчався в аспірантурі Українського інституту марксизму по відділу історії Заходу.

З 1925 по 1928 р. завідував партшколою і викладав історію партії та діалектичний матеріалізм у Ніжинському інституті народної освіти (ІНО). В 1928 р. був призначений лектором суспільно-політичних дисциплін Кам'янець-Подільського ІНО, а з 1.10.1929 р. завідував там робітничим факультетом.

Упродовж двох навчальних років (1931/32 і 1932/33) був директором Полтавського ІСВ, викладав курс «Ленінізм». Не часто бував на основній роботі – «у зв'язку з командировкою на село» чи військовою перепідготовкою. Проте його Наказ від 31.03.1933 р. №27: «Категорично заборонити студентським профорганізаціям вживати репресій до студентів, що не відвідують лекцій у спосіб відбирання хлібних карток», – робить йому честь.

Після роботи в Полтаві призначений у політвідділ залізничного транспорту. Його подальшу долю укладачам установити не вдалося.

Особова справа Р.П. Куліненка – Фонд 166. – Опис 12. – Справа 4017 // Центральний державний архів вищих органів влади України.

Укладачі: С.М. Шевчук, В.В. Шевчук, Л.М. Булава

РОМЕР Іван Миколайович (1889, м. Одеса – †?) – декан, зав. кафедри, викладач соціально-економічних дисциплін у ПІСВ (1930-1933 рр.).

І.М. Ромер народився в сім'ї службовця-залізничника Миколи Івановича Ромера. Батько до 1902 р. працював на Одеській залізниці, а пізніше у м. Ново-Миколаївськ (нині м. Новосибірськ). На утриманні у батьків був до 15 років.

Закінчив початкове залізничне училище у м. Бірзула (нині м. Подільськ, Одеська обл.), потім Ново-Миколаївське залізничне училище (1904 р.).

У 1904 р. переїхав до міста Томська і до серпня 1906 р. працював конторником-реєстратором начальника Сибірської залізниці. У 1906-1909 рр. навчався у Томському учительському інституті. Після його закінчення, очевидно, повернувся в Одесу, оскільки закінчив у 1914 році юридичний факультет Одеського університету.

У його автобіографії написано, що після закінчення учительського інституту працював на викладацькій роботі до 1923 року (без уточнення – де).

З лютого 1923 р. до осені 1926 р. був інспектором педагогічної освіти Харківської губернії і головним інспектором профосвіти при Наркомпросі УСРР. Зокрема, у 1925 р. вивчав стан справ у вузах Полтавській губернії.

У серпні 1926 р. був призначений директором педагогічного технікуму та викладачем діалектичного й історичного матеріалізму в місті Кам'янськ-Шахтинський Північнокавказького краю (тепер - Ростовської області), де працював до вересня 1929 р. Після цього переведений до м. Ніжина, де в 1929-1930 навчальному році був деканом факультету соціального виховання Ніжинського інституту народної освіти.

У 1930-1934 рр. жив і працював у Полтаві. Із початку створення в серпні 1930 р. і до лютого 1932 р. – завідувач шкільного факультету Полтавського інституту соціального виховання (ПІСВ). До складу факультету входив, зокрема, історико-економічний відділ. Одночасно був професором соціально-економічних дисциплін, завідувачем кафедри політекономії (у жовтні 1931 р. перейменованої на кафедру економіки). Звільнений «у зв'язку з реструктуризацією ПІСВ на ПДП, і браком навантаження» в жовтні 1933 р.

Після звільнення з ПДП перейшов на роботу в Полтавський технологічний інститут м'ясної промисловості, де працював в.о. завідувача кафедри політекономії й економічної політики. Звільнений з роботи в цьому інституті 5.12.1934 р. «за соціал-фашистську троцькістську контрреволюційну роботу» тощо. Однак, ми не маємо інформації про його арешт, адміністративну висилку чи інші репресії в 1934-1935 рр.. Більше того: з 1940 року він став членом ВКП(б).

Зі слів І.М. Ромера, на початку 1935 р. він був переведений (?) на «планову роботу», якою займався до моменту арешту в 1949 р. Упродовж одного року був головою райплану Фастівського району (Київська обл.). Потім десять років працював у Сумській області заступником начальника міськплану і облплану. Під час Другої світової війни два роки перебував в евакуації у містах Новосибірськ і Кемерово, де теж займався плановою роботою. Був нагороджений медаллю «За доблесний труд у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років».

У 1946 році був призначений заступником голови облплану в м. Ужгород. Нетривалий час, до квітня 1948 року, був там уповноваженим у справах російської православної церкви.

У квітні 1948 року, за власним проханням, був призначений на посаду голови Ізмаїльської обласної планової комісії (зараз Одеська область). 29.06.1949 р. заарештований за звинуваченням у веденні серед населення антирадянської агітації, «дискредитації заходів партії і радянського уряду». Крім того, слідством було встановлено (?), що під час роботи на посаді голови Ізмаїльського облплану, І.М. Ромер використавши службове становище, нерационально використовував державні кошти. Під час слідства визнав себе винним. 5.11.1949 р. був засуджений до 10 років позбавлення волі у виправно-трудових таборах за статтями 97, 54-10 Кримінального кодексу, а також позбавлений виборчих прав на 5 років. Покарання відбував у табірних відділеннях Одеси й Чернігова. Рішенням Чернігівського обласного суду від 08.12.1954 р. був звільнений достроково у зв'язку із хворобою.

Після звільнення переїхав жити до м. Суми. 17.09.1955 р. І.М.Ромер звернувся до Сумського міськсовбезу з проханням про нарахування пенсії по старості, яку він отримував до арешту. Міський відділ соціального забезпечення відмовив на підставі того, що

він із дня звільнення строком на 5 років позбавлений виборчого права. У своєму листі до голови Одеського обласного суду від 29.08.1956 р. зазначає, що йому 68 років, із яких 50 років – трудового стажу, із кожним днем втрачає працездатність, зовсім самотній і немає жодних засобів до існування, а йому відмовляють у наданні пенсії по старості. На той час проживав у м. Суми за адресою: вул. Сербська №10, і, очевидно, продовжував десь працювати.

Постановою Пленуму Верховного суду УРСР від 03.02.1961 р. судимість з І.М. Ромера була знята; йому знижують також суму грошових виплат, яку він повинен відшкодувати державі. Інформації про подальшу долю і час завершення життєвого шляху І.М. Ромера автори не мають.

Укладачі: В.С. Сушко, Л.М. Булава

КОЙНАШ Петро Михайлович (1903 – 1937, Київ), перший директор – вихованець закладу. Директор ПДП (1933-1934 рр.)

У 1922 р. був командирований до ПНО від комітету незможних селян Полтавського повіту, став студентом суспільствознавчого (історико-філологічного) відділення. В 1925 році залишений на викладацькій роботі, але в 1927 р., для отримання диплома, був змушений виконувати додатково кваліфікаційну роботу «Спроба викладання літератури за Дальтон-планом в старших групах семирічки». Цікаво, що в другій половині 1920-х рр. він займався методикою суспільствознавства – переважно літератури. На самому початку 1930-х років був завідувачем денного робітничого факультету; з 8.03.1931 р. призначений в.о. завідувача кафедри історії класової боротьби (замість звільненого П.Г. Клепатського), яка в наказах стала називатися кафедрою історії; одночасно майже до кінця 1931 р. завідує історико-економічним відділом ППСВ. Його діяльність на посаді заступника директора ППСВ (12.1931 – 10.1933) під час Голодомору 1932 – 1933 рр. слід оцінити позитивно. Директор ПДП з 2.10.1933 по 20.10.1934. Одночасно продовжував викладати історію України, та, як прийнято для ректорів, – курс «Ленінізм». Підготував монографію «Жовтень на Полтавщині» (про неї стало відомо тільки в 1991 р.). Писав дисертацію з історії України у XVII ст. Але за короткий період його керівництва тон наказів змінився, репресії у закладі посилювалися. Із 10.1934 р. він переведений на посаду ректора новоутвореного Одеського педінституту, а в 1936 р. – в Наркомат освіти до Києва. Репресований, як «ворог народу і буржуазний націоналіст». Числиться в «списку № 1» (засуджених до страти) від 7.12.1937 (АП РФ, оп. 24, спр. 413, лист 128).

Укладач: Л.М. Булава

ЦИГАНЕНКО Юрій Юхимович (1902, с. Бродщина Кобеляцького повіту Полтавської губ. – 23.01.1938, Одеса) – літературознавець, громадський діяч, декан факультетів.

У 1919 р. при товаристві «Просвіта» в Полтаві була організована спілка молоді під назвою «Молоде українське громадянство». Як згадує Г. Ващенко, керував нею студент історико-філологічного факультету Юрій Циганенко. Закінчив Полтавський інститут народної освіти, займався науковою роботою з літературознавства під керівництвом проф. Щепотьєва В.О. Від 1.10.1931 р. – перший завідувач кафедри літературознавства, професор. Із 02.1932 р. – декан шкільного факультету, а після його реформування, з 10.12.1932 р. – декан соціально-економічного факультету (до складу якого входив історико-економічний відділ); з 10.03.1933 по 1.10.1935 – декан мовно-літературного факультету ПДП, в.о. професора (викладав курси теорії літератури, історії літератури, старої і нової укра-

їнської літератури, історію мови); очолював аспірантуру зі спеціальності «українська література». На запрошення колишнього ректора ПДПІ, а потім – ректора Одеського педінституту П. Койнаша у 1935 р. переїхав до Одеси, призначений завідувачем кафедри української літератури (але ще до 1.01.1937 р. числився як викладач ПДПІ, приїжджаючи час від часу з Одеси). Заарештований 29.10.1937 р., під тортурами на єдиному допиті «визнав» вину, і був засуджений 10.01.1938 р. до страти за участь «в українській націоналістичній організації». Розстріляний 23.01.1938. У кінці того ж року колективна справа у звинуваченні викладачів Одеського педінституту переглядалася, і деякі з них, хто не визнав своєї вини й дожив, – були відпущені або отримали пом'якшення вироків.

Укладач: Л.М. Булава

ДАЩЕНКО Михайло Степанович (1898, с. Черевки нині - Оржицького району - 1939?) – директор Полтавського педінституту (1934-1935 рр.).

Закінчив Лубенську учительську семінарію. В 1918-1922 р. служив у Червоній армії. Вихованець гуманітарної секції Полтавського інституту народної освіти (ПІНО; 1922-1925). Під час навчання був комсомольським і партійним активістом. Після закінчення ПІНО залишений на роботі в інституті викладачем марксистсько-ленінських дисциплін. З 1.11.1928 р. – декан факультету молодшого концентру ПІНО, з 1930 р. – декан робітничого факультету. У 1931/1932 н.р. – на кафедрі економіки

Полтавського інституту соціального виховання (утвореного на базі ПІНО), відповідальний за громадсько-політичну та культосвітню практику на всіх відділах. З 10.09.1933 – декан факультету економічного, історичного та дошкільного відділів і завідувач кафедри економіки.

Директор Полтавського державного педагогічного інституту (27.10.1934 – 1.04.1935). Піклувався про історичний факультет, який проіснував тільки в 1934 - 1935 н.р. За результатами роботи парткомісії (кінець березня 1935 р.) звільнений з посади. Приблизно за місяць до роботи комісії був викликаний на військові збори, і під час її роботи його в інституті не було. Складається враження, що він чекав на нагоду звільнитися. Про його подальшу діяльність нам невідомо. За коротким повідомленням сестри академіка О.К. Касименка (яка теж навчалася з ним у ПІНО), М.С. Дашенко помер від важкої хвороби в 1939 р.

Укладач: Л.М. Булава

КУРИЛКО Мойсей Антонович (15.09.1890, с. Сари Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 1950?, Полтава). Закінчив Полтавську губрадпартшколу (1925), історичний факультет Полтавського педінституту (1935, заочно).

У 1901-1915 рр. – батрак; у 1915-1917 рр. – в царській армії (старший унтер-офіцер). У 1919 р. обраний головою волосного революційного комітету в с. Сари. У 1919-1920 рр. – у Червоній армії, воював на фронтах Громадянської війни. У 1920-1931 рр. – на радянській і партійній роботі. Зокрема, в 1925-1930 рр. був лектором Полтавської партшколи; в 1930-1931 рр. – секретарем Полтавської міськради.

Після звільнення, із 01.10.1931 по 23.06.1941 – на викладацькій роботі в педінституті. Із 1931 – доцент кафедри історії (в основному, викладав курси нової історії, зокрема, під назвами «Історія Заходу і Сходу», «Історія Всесвіту»; з другої половини 1930-х рр. – «Основи марксизму-ленінізму»). Із 20.09.1932 – завідувач кафедри історії історико-економічного відділу. Помічник директора педінституту з організаційно-адміністративної роботи (15.09-13.12.1933 р.), а з 17.12.1933 по 09.1934 р. – декан новоутвореного факультету історичного та економічного відділів. До початку 1934-1935 н.р. відділ перетворено на історичний факультет (деканом залишався М.А. Курилко).

Із лютого 1935 р. одночасно очолював і кафедру історії (звільнений 8.04.1935 після висновків комісії міському ВКП(б)). Обійняв посаду в.о. доцента з курсів загальної і нової історії. Історичний факультет було розформовано 09.1935, але в 1936/1937 н.р. ще діяв вечірній історичний відділ Учительського інституту, де М.А. Курилко викладав стародавню і середньовічну історію. Із 1938 р. працює на кафедрі соціально-економічних дисциплін, а в 1939-1941 рр. – на кафедрі марксизму-ленінізму ПДПІ (зокрема, вів факультатив «Історія релігії і атеїзму»).

Вже 23.06.1941 р. його першим серед викладачів мобілізовано на військову службу (служив старшим політруком евакогоспітально). Демобілізований 22.10.1942 р. як інвалід; з 11.1942 до 02.1944 працював у м. Барнаул на Алтай. 01.04.1944 р. повернувся із евакуації на посаду старшого викладача кафедри основ марксизму-ленінізму в ПДПІ. Із 20.06.1944 р. по 06.1945 р. основна робота була в облвиконкомі (уповноважений у справах руської православної церкви при РНК по Полтавській області). В останні роки життя хворів.

Укладач: Л.М. Булава

ОНИСІН Іван Максимович (19.10.1887, с. Дмитрієво Скопінського району Рязанської обл. – 1940?, концтабір в системі «Севвостлага», Магаданська обл.). Директор ПДПІ (1935-1937 рр.) Закінчив Новоолександрівську вчительську семінарію, вчителював, був директором шкіл (1908 – 1925). У 1925 – 1931 рр. – в закладах освіти Південної залізниці (Харків; Полтава з 1927). Заступник директора з навчальної роботи Полтавського інституту інженерів сільськогосподарського будівництва (1931 – 1935 рр.). Директор Полтавського державного педінституту (04.1935 – 27.09.1937), одночасно – в.о. доцента політекономії. І.М. Онисін працював між двома великими «зовнішніми чистками» викладачів і студентів, та й сам півтора роки керував «внутрішніми чистками». Пережив цькування, боровся й доводив свою невинуватість як до арешту 21.12.1937 р., так і під час слідства. У підписаних Й.Сталіним «Списках» від 12.09.1938 р. значився в категорії 1 (розстріл). Але 17.10.1938 р. Військова колегія Верховного Суду СРСР засудила І.М. Онисіна «тільки» до 15 років тюремного ув'язнення. Останнього листа від нього дружина отримала у серпні 1940 р., потім листування припинилось (що майже завжди означало смерть засудженого; а офіційна відповідь про його смерть у 1942 р. була тоді поширеною відпискою для рідних). Повністю реабілітований 1.10 1958 р. ухвалою Військової Колегії Верховного Суду СРСР.

Укладачі: О.П. Єрмак, Л.М. Булава

ДОЦЕНКО Микола Васильович (15.12.1900, м. Царицин, тепер м. Волгоград – 1979, м. Москва) – директор Полтавського державного педагогічного інституту (ПДПІ), 04.1938 – 04.1940 рр. Народився у робітничій родині; з 13-ти років працював. Учасник Громадянської війни (в 1918-1919 рр. – помічник машиніста бронепоезда). Продовжував працювати помічником машиніста в депо станції Царицин до 1923 р., одночасно навчаючись на робітничому факультеті без відриву від виробництва. У 1926 р. закінчив трирічний Саратовський обласний комуністичний університет імені В.І. Леніна. У 1926-1929 рр. – завідувач педагогічного технікуму і викладач суспільствознавства в м. Урюпінську. В 1929-1930 рр. навчався в Москві на Вищих наукових педагогічних курсах при педагогічному факультеті 2-го МДУ (за спеціальністю «педагогіка»), а в 1930-1932 рр. – в Інституті Червоної Професури по відділенню філософії. Під час навчання в Москві викладав за сумісництвом у кінематографічному технікумі

та педагогічному інституті. Після закінчення навчання в 1932-1933 р. працював у Москві старшим науковим співробітником Науково-дослідницького інституту педагогіки. У 1933-1938 рр. – завідувач кафедри педагогіки і заступник директора з навчальної роботи Ворошиловградського педагогічного інституту (тепер – м. Луганськ).

Наказом Наркомату освіти від 27.03.1938 призначений директором ПДПІ. Працював також старшим викладачем на кафедрі педагогіки. За час його керівництва організація освітнього процесу наблизилася до сучасної. Зокрема, більш чіткою, за розкладом, стала організація сесії й повторних перескладань екзаменів. Але мав проблеми у взаєминах із колективом інституту, тому подав заяву і був звільнений з посади за власним бажанням 23.04.1940 р. (перед цим звільнений обкомом партії в березні 1940 р.).

Повернувшись до Москви з 1940 р. працював директором школи № 78. Під час війни в 1941-1942 рр. служив політруком у підрозділах московської протиповітряної оборони. У подальшому – на партійній і викладацькій роботі в Москві. Мав статус персонального пенсіонера республіканського значення.

Укладач: Л.М. Булава, О.М. Мащенко

АСЕЄВ Петро Миколайович (1905, м. Маріуполь) – директор ПДПІ в 1940-1941 рр.

Закінчив заводську школу і в 1924-29 рр. працював молодобійцем на металургійному заводі в Маріуполі. У 1929-32 рр. – студент історико-економічного відділу Полтавського ІСВ, навчався добре, тому залучався як позаштатний асистент до викладання географії та економполітики на робітфаках. У 1932 зарахований аспірантом педолого-педагогічної кафедри (наук. кер. Г. Ващенко). Але після звільнення Г.Ващенко аспірантура була закрыта. П.Асеев направлений на роботу в партком теплово-ремонтного заводу (1932-33). У 1933-35 рр. – викладач історії в технікумі землеустрою; в 1935-39 рр. – директор навчального господарства і викладач політекономії плодоовочевого технікуму в Полтаві; у 1939-40 рр. інструктор Полтавського обкому

КП(б)У.

Директор ПДПІ (05.1940 – 09.1941), за сумісництвом – ст. викладач кафедри марксизму-ленінізму. Під час його керівництва повернувся на роботу в інституті Г.Г.Ващенко.

Наказом від 17.09.1941 р. інститут оголосив евакуйованим. У грудні 1941 р. здав майно інституту в м. Тюмень. Подальша доля П.М. Асеева, попри пошуки, залишається невідомою.

Укладач: Л.М. Булава

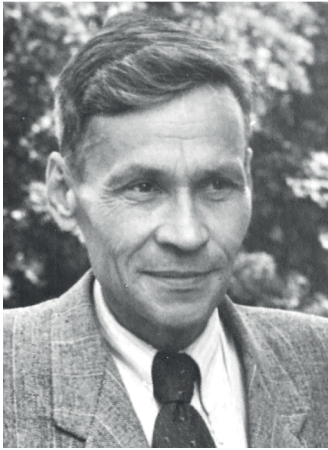
БОЙКО Антон Гаврилович (29.04.1904, с. Попівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – 24.05.1955, м. Львів). Кандидат історичних наук, доцент.

Директор Полтавського педінституту в 1943-1944 рр.

З 1920 р. – комсомольський активіст, з 1926 р. – член більшовицької партії – ВКП(б). Закінчив педагогічний технікум у с. Великі Сорочинці й у 1925-1935 рр. працював сільським учителем та директором шкіл на Миргородщині (с. Хомутець, м. Ромодан та ін.); заочно навчався у Херсонському педінституті (директором якого в 1929-1935 рр. був його рідний брат Іван).

У 1935 р. вступив, а в 1938 р. закінчив Харківський університет (економічний факультет) і був направлений викладачем кафедри марксизму-ленінізму Полтавського педінституту (викладав розділ з політекономії). Перед війною працював

заступником директора інституту із заочного навчання. У 1937 р. мав партійну догану за те, що спілкувався з репресованими братами до їхнього арешту і не вказав про це в автобіографії (догана знята тільки в 1944 р., коли брати були реабілітовані).

Займався евакуацією майна інституту; у роки німецької окупації Полтави перебував в евакуації у Тюмені, працював уповноваженим із хлібозаготівель.

Після деокупації Полтави прибув за викликом обкому КП(б)У для виконання обов'язків директора ПДПІ (перебував на посаді з 29.09.1943 по 25.10.1944 р.). Одночасно завідував кафедрою марксизму-ленінізму інституту. На засіданні Київського райкому ВКП(б) м. Полтави зазначено: «...на основній роботі т. Бойко справляється добре...»

У жовтні 1944 р. командирований у тільки-но зайняті радянською армією західні області України (переведений на загальноуніверситетську кафедру політичної економії Львівського державного університету імені Івана Франка, де до останніх днів життя працював доцентом). У 1944-1945 рр. він був секретарем бюро партійної організації цього університету, а до 1950 р. – завідувачем кафедри політекономії і проректором із заочної освіти.

У 1951 р. захистив кандидатську дисертацію: «Становище селян Західної України у панській Польщі (1919–1939 рр.)» (автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02 «Історія СРСР» / А. Бойко. – Львів, 1951. – 19 с.)

Помер від серцевого нападу (здавна мав хворе серце). Похоронений на Личаківському кладовищі м. Львова.

Його прямі потомки нині проживають у США й Польщі. Укладач вдячний за інформацію про батька Нінелі Ланіній (уродженій Бойко, 1929 р.н.), та його внучатому племінникові Володимирові Бойку.

Укладач – Л.М. Булава

РЕДЬКО Федір Андрійович (1905, м. Умань – 1981, м. Чернівці). Кандидат історичних наук, доцент (затверджений у 1947 р.). Історик, літературознавець, міністр освіти України і директор інститутів.

У першій половині 1920-х років перебував на комсомольській роботі. У 1928 р. закінчив Уманський педагогічний технікум, у 1932 р. – літературно-лінгвістичний відділ факультету соціальних наук Київського інституту професійної освіти (з 1933 р. став педагогічним інститутом). У 1932 – 1933 рр. навчався в аспірантурі. Паралельно в 1931 – 1933 рр. викладав у Київському робітничому і в комуністичному університетах. У 1934 р. мобілізований в армію, де викладав курс історії ВКП(б). Після демобілізації був директором і викладачем історії СРСР середньої школи № 130 м. Києва. З 1938 р. – заступник народного комісара освіти УРСР. Народний комісар освіти УРСР у 1939 – 1940 рр. У 1940 – 1941 рр. – заступник голови Ради народних комісарів УРСР, займався питаннями розвитку культури. З осені 1941 до весни 1942 р. служив начальником оперативної групи при штабі Південного фронту; у 1942 – 1943 рр. – головний редактор Навчального педагогічного видавництва (УчпедГИЗ) РСФСР; у 1943 – 1944 рр. – директор Челябінського педінституту і доцент кафедри історії.

Директор Полтавського педінституту з 10.10.1944 до 28.08.1949. Створив кафедру історії СРСР (11.1944), пізніше затверджений її доцентом і завідувачем (09.1945 – 08.1949). Добився відновлення історичного факультету в 1946 р. *Верхнє фото – часів роботи в ПДПІ.*

Не до кінця зрозумілою є ситуація з присудженням Ф.А. Редьку вченого ступеня кандидата історичних наук. В його особовій справі є виписка про рішення Вченої ради історичного і філософського факультетів від 27.06.1947. Разом з тим, є автореферат його кандидатської дисертації від 1953 р. Із переписки з міністерством освіти складається враження, що причиною скасування результатів першого захисту є неправильна інформація, подана про базову освіту (він вказав історичну). Можливо, є й інші причини.

У 1949 – 1955 рр. – директор і викладач Чернівецького учительського інституту (реорганізованого в педагогічний). Із 1955 – доцент кафедри історії СРСР і УРСР Чернівецького державного університету (ЧДУ), викладав історію народів СРСР радянського періоду. Досліджував історію німецької колонізації України; історію Буковини; займався проблемами літературознавства. Із 1970 р. – на пенсії, але продовжував працювати на історичному факультеті ЧДУ.

Укладач: Л.М. Булава

КИРСА Іван Якович (05.1900, с. Ряске, нині Машівського р-ну Полтавської обл. – ?) – доцент кафедри марксизму-ленінізму (1940); керівник у системі педагогічної і партійної освіти.

Закінчив учительську семінарію в м. Калач Воронежської обл. (1918), яка перед тим розміщувалася в нинішньому м. Червонограді Харківської обл., та Ніжинський інститут соціального виховання з кваліфікацією «Учитель історико-економічних дисциплін» (1932).

У 1919 – 1920 рр. працював секретарем Полтавської губернської міліції; у 1920 – 1923 рр. – заступник начальника Миргородської повітової та міської міліції. У 1923 – 1924 рр. – вчитель школи райполітпросвіти у м. Миргород; у 1924 – 1926 рр. – вчитель школи №3 м. Миргорода. Очолював райком профспілки радянських торгових службовців м. Миргорода (06.1926 – 1.1928) і окружком профспілок зв'язківців і освітян у Лубнах (01.1928 – 05.1930). Завідувач Лубенського окружного відділу народної освіти (05 – 09.1930). Директор Великосорочинського педагогічного технікуму (09.1930 – 10.1934). Директор Кременчуцького учительського інституту (10.1934 – 01.1939), перетвореного на Кременчуцький педагогічний інститут (01.1939 – 06.1940), і одночасно – завідувач кафедри соціально-економічних наук (пізніше перейменованої в кафедру марксизму-ленінізму).

Заступник Народного комісара освіти УСРР (06.1940 – 09.1941).

В евакуації працював завідувачем кафедри марксизму-ленінізму Башкирського педагогічного інституту у м. Уфа (1941 – 1942), начальником політвідділу Кизильського зернорадгоспу Альшеевського району Башкирської АРСР (1942 – 1943). У 1943 – 1944 рр. – директор художнього музею та уповноважений наркомату освіти і Раднаркому УРСР по реевакуації художніх цінностей (м. Уфа).

Після повернення з евакуації – директор Запорізького педінституту (06 – 12.1944).

Директор дворічної республіканської партійної школи при ЦК КП(б)У, м. Київ (12.1944 – 03.1947). Заступник голови комітету зі справ культурно-просвітницьких закладів при Раді міністрів УРСР (03.1947 – 09.1949).

Призначений директором Полтавського педагогічного інституту імені В.Г. Короленка і Учительського інституту з 25.08.1949 р. З 4.11.1949 – за сумісництвом завідувач кафедри історії СРСР (затверджений міністерством освіти СРСР 27.11.1951 р.), доцент. Звільнений з посади 8.10.1952 р. через недоліки в роботі та «морально-побутові» проступки. До виходу на пенсію працював доцентом кафедри марксизму-ленінізму Херсонського педінституту (12.1952 – 09.1963), викладав політекономію. 26.12.1953 р. в Інституті історії України захистив кандидатську дисертацію «Відбудова і подальший розвиток сільсько-го господарства Полтавської області (1943-1950 рр.)».

Укладачі: В.С. Сушко, Л.М. Булава

НЕНЕНКО Дмитро Степанович (4.11.1901, с. Пиховка Новохоперського р-ну Воронежської губ. – 9.05.1953, Полтава). Ректор ПДП (1952-1953 рр.) – партійний, воєнно-політичний і освітянський керівник.

У 1919 – 1928 рр. служив у Червоній армії (з 1921 – політруком). Завідувач державних архівів (1928 – 1934), секретар райкому, міському і обкому ВКП(б) у Воронежі (1934 – 1941). На керівних посадах у політвідділах армій (08.1941 – 09.1943), начальник відділу пропаганди і агітації Політуправління Харківського військового округу, полковник (09.1943 – 08.1946). Завідувач відділу агітації Управління пропаганди й агітації ЦК КП(б)У (08.1946 – 1948). У 1935 р. закінчив три курси історичного факультету Воронежського педінституту (вечірнє відділення), а в 1951 р. – четвертий курс на заочному відділенні Московського обласного педінституту. У 1948 – 1952 рр. навчався в Академії суспільних наук при ЦК ВКП(б) в Москві (кафедра історії СРСР). 11.07.1952 захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему: «Розвиток народної освіти в радянському селі в роки Першої Сталінської п'ятирічки (1928 – 1932 рр.)».

Директор ПДП імені В.Г. Короленка (10.1952 – 05.1953), і одночасно – завідувач кафедри історії СРСР, в.о. доцента (з 11.1952). Не дивлячись на нетривалий термін роботи, мав авторитет серед викладачів і студентів. Помер після невдалої операції з видалення апендициту.

Укладачі: О.П. Єрмак, Л.М. Булава

СЕМІВОЛОС Михайло Васильович (14.10.1910, с. Ключівка Новосанжарського р-ну Полтавської обл. – 10.2000, Полтава).

Закінчив Полтавський інститут соціального виховання в 1933 р. (мовно-літературний відділ), попередньо маючи досвід учителювання, комсомольської роботи, річне навчання на робітфаці ПНО. Після закінчення інституту два роки працював учителем у м. Миргороді, рік відслужив в армії. Із 1936 р. – викладач української літератури Сумського педінституту (з 1940 р. – в.о. зав. кафедри).

Учасник бойових дій, був командиром стрілецького взводу і батальйону, служив в армії з 1941 до 1946 р. Удостоєний орденів Вітчизняної війни I і II ступенів, медалей «За оборону Сталінграда», «За визволення Праги».

У 1946-1953 рр. знову в Сумському педінституті (викладач, завідувач кафедри української літератури, декан філологічного факультету).

Директор (з 1958 р. – ректор) Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г.Короленка впродовж 18 років (09.1953 - 09.1971). Кандидат філологічних наук (тема дисертації: «Драма Івана Франка «Украдене щастя», її роль і місце у розвитку української драматургії», 1955 рік). Багато зусиль доклав до відновлення і розширення матеріальної бази інституту, покращення умов життя викладачів і студентів. Починаючи з 1955/1956 навчального року заняття проводилися у відбудованому навчальному корпусі №1.

За власним бажанням вийшов на пенсію в 1971 р.

Був людиною, сформованою в 1920-1930-х роках і до кінця життя залишався переконаним комуністом.

Укладач: Булава Л.М.

МАЛИЧ Марія Іванівна (8.03.1915, м. Полтава – 24.08.2002, м. Полтава). Кандидат історичних наук (1953), доцент (1962), громадський діяч. Декан історичного факультету (1946-1948 рр.)

Закінчила 7 класів школи №1 міста Полтави. Після закінчення короткотермінових педагогічних курсів у м. Краснограді Харківської області в 1931 – 1932 н.р. працює вчителькою 7-річної школи в с. Добренька. У 1932 р. вступає до Красноградського інституту соціального виховання (03.1933 р. він влився у Полтавський педінститут). У 1935 р. закінчує історичний факультет ПДПІ. Упродовж 1935 – 1940 років викладає історію в школах Полтави. У 1938 – 1939 рр. отримує повну вищу освіту в Харківському педінституті (заочно); їй присвоєна кваліфікація викладача історії в середній школі. У жовтні 1939 р. вступає до заочної аспірантури кафедри нової історії цього ж інституту (не закінчила її через війну). 5.03.1940 р. стає асистентом і зав. кабінетом кафедри марксизму-ленінізму Полтавського педагогічного інституту. Із серпня 1941 р. – в евакуації в Узбекистані, півтора роки працює директором неповної середньої школи. У травні 1944 р. повертається до Полтави на попередню посаду. У 1946 – 1948 рр. – декан новоутвореного історичного факультету. У 1952/1953 н.р. проходить річне стажування в Інституті підвищення кваліфікації викладачів марксизму-ленінізму Київського університету імені Т.Г. Шевченка, де захищає кандидатську дисертацію з історії КПРС. Була викладачем історії КПРС, а з 1963 р. – наукового комунізму на кафедрах марксизму-ленінізму, філософії та політекономії (до 1967 р.), політекономії та наукового комунізму (до виходу на пенсію в 1986 р.); продовжувала працювати на частину ставки за контрактом до 30.06.1991 р.

Активно займалася громадською роботою: читала лекції в закладах міста і області, очолювала факультети суспільних наук і громадських професій інституту, опікувалася музеєм нашого закладу, і особливо – колективами художньої самодіяльності.

Нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора (1960), кількома ювілейними медалями, медаллю АПН СРСР «А.С. Макаренко» (1975). Відмінник народної освіти УРСР (1946).

Укладач – Л.М. Булава

БАБЕНКО Сергій Павлович (06.1903, с. Диканька Полтавської обл. – ?) – викладач марксистсько-ленінських дисциплін. Декан історичного факультету в 1948-49 роках.

Випускник історико-економічного відділу Полтавського інституту соціального виховання (1933). До 1940 р. викладав основи марксизму-ленінізму в Полтавському технікумі м'ясо-молочної промисловості. У 1945 р. закінчив історичний факультет Харківського державного педагогічного інституту (отримав повну вищу освіту після року навчання). З 15.10.1940 до 04.09.1941 декан заочного сектора Полтавського педінституту, та викладач основ марксизму-ленінізму. У 1943 – 1947 рр. – секретар парткому педінституту. 29.04.1948 – призначений помічником (заступником) директора інституту із заочного навчання. З 15.09.1948 до 6.09.1949 – декан історичного факультету, старший викладач кафедри марксизму-ленінізму, філософії та політекономії. У період роботи в ПДПІ успішно складав кандидатські екзамени. Як часто бувало в ті роки, направлений на роботу в західні області України (Львів). Його подальша доля укладачеві невідома.

03.04.1946 – наказом міністра освіти Української РСР за активну участь у справі відновлення діяльності інституту та удосконалення якості навчально-виховної роботи нагороджений знаком «Відмінник народної освіти».

Укладач: Н.В. Год

МУДРАЧЕНКО Петро Дементійович (27.11.1906, м. Київ – 30.08.1981, м. Полтава).

Декан історичного факультету ПДПІ в 1949 р.

У 1920-1926 рр. батракував; у 1926-1929 р. був головою кооперативних спілок у с. Водотії Брусилівського р-ну Житомирської обл., куди переїхали батьки в 1920 р.

У 1931 р. закінчив робітничий факультет, а в 1934 р. – історичний відділ Полтавського педінституту. Був секретарем комсомольської організації ПДПІ. Член ВКП(б) з 1931 р., закінчив трьохтижневі політичні курси.

З 08.1934 по 04.1935 р. – завідувач Велико-Писарівського, а з 04.1935 по 11.1937 р. – Машівського районних відділів освіти (з останнього звільнений і виключений із партії за «протаскивание троцкистских взглядов и преподавание их на работе»). З

12.1937 по 07.1939 р. – учитель історії й завуч робітфаку хіміко-технологічного інституту м'ясної промисловості в Полтаві. У травні 1939 р. поновлений у партії, більше того, – прийнятий на роботу штатним лектором Полтавського міського партії (07.1939-06.1940). Викладач Полтавської міжобласної школи міліції (06.1940-09.1941). Брав участь у боях при обороні Полтави у вересні 1941 р. у складі вказаної школи. З 10.1941 по 06.1948 рр. – в діючій армії, пройшов шлях від добровольця-рядового до політрука в званні майора. Нагороджений 3 орденами й 14 медалями.

У 1948 – 1970 рр. працював у Полтавському педінституті на посадах завідуючого кабінетом, викладача основ марксизму-ленінізму, а пізніше – історії КПРС. Формально з 09.1949 по 09.1950 р. – декан історичного факультету (фактично з 11.1949 по 09.1950 перебував на курсах підвищення кваліфікації). Із 09.1950 р. – старший викладач кафедри марксизму-ленінізму, філософії та політекономії. У 1950-х рр. ще двічі проходив річні стажування в Інституті підвищення кваліфікації викладачів марксизму-ленінізму Київського університету імені Т.Г. Шевченка, але кандидатської дисертації так і не захистив. Тому працював асистентом, старшим викладачем кафедри історії КПРС і філософії до виходу на пенсію із 01.07.1970 р.

Укладачі: Л.М. Булава, В.С. Сушко

ЧИРКО Іван Трохимович (8.03.1905, містечко Бірки Зіньківського повіту Полтавської губернії – 27.05.1959, м. Полтава) – літературознавець, кандидат філологічних наук (1948), доцент (1949). Закінчив 06.1930 р. Полтавський інститут народної освіти з кваліфікацією «Вчитель старшого концентру семирічки» зі спеціальності «Мова та література».

Працював учителем школи фабрично-заводського учнівства селища Карлівка на Полтавщині (1930 – 1931 н.р.), а до 08.1933 р. – директором місцевої середньої школи.

З 09.1933 по 09.1936 р. навчався в аспірантурі при кафедрі літератури Полтавського педінституту (паралельно, за сумісництвом, з 01.1934 р. працював викладачем української мови на робітничому факультеті, директором робітничого факультету та методистом із практики педінституту). По завершенню навчання призначений на посаду викладача російської мови та літератури ПДПІ; згодом став виконувачем обов'язків доцента кафедри російської літератури, а з 09.1937 по 09.1941 – декан мовно-літературного факультету.

Упродовж 17.09 – 16.11.1941 р. І.Т. Чирко разом із колегами здолав складний шлях евакуації майна ПДПІ до Тюмені; до 8.01.1942 р. працював учителем російської мови та літератури в одному із сіл Біжбулякського району Башкирської АРСР. З початку 1942 р. по 08.1945 р. перебував у лавах Червоної Армії (в 1942–1943 рр. – снайпер на Південно-Західному фронті, потім – викладач із вогневої підготовки).

Після демобілізації лейтенант запасу І.Т. Чирко повернувся до рідного закладу: з 12.09.1945 р. – старший викладач кафедри російської літератури; з 1.02.1947 р. – виконувач обов'язків завідувача кафедри російської мови і загальної літератури, а з 10.02.1947 р. – декан мовно-літературного факультету.

18.06.1948 р. І.Т. Чирко захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук (тема дослідження – «В.Г. Короленко і народництво»). Сфера наукових зацікавлень літературознавця – знакові постаті красного письменства як – то : В.Г. Короленко, Ш. Руставелі, Д. Гурамішвілі, М.В. Гоголь, Салтиков-Шедрін, Л.Леонов.

Починаючи з 20.10.1950 р. І.Т. Чирко виконував за сумісництвом обов'язки і декана історичного факультету. Наказом Міносвіти від 26.01.1951 р. два факультети було об'єднано в один – історико-філологічний, а І.Т. Чирко був його деканом до 05.1959 р. (одночасно – завідувач кафедри російської та зарубіжної літератури ПДПІ імені В.Г. Короленка).

Йому були притаманні фаховість, добросовісність, працелюбність, чуйність у ставленні до студентів і колег. Держава визнала його заслуги медалями «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.» (1945); «За трудову відзнаку» (1948); «За трудову доблесть» (1953).

Укладач: І. І. Діптан

ДЕНИСОВЕЦЬ Павло Мусійович (10.01.1920, с. Іванівка Баранівського району Житомирської обл. – 06.12.1991, м. Полтава) – історик, краєзнавець, кандидат історичних наук (1948), доцент (1950), доктор історичних наук (1969), професор (1970).

Вступив у 1937 р. і закінчив у 1946 р. історичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (з перервою у зв'язку зі службою в армії). Із 11.1940 по 05.1941 навчався у Смоленській авіаційній школі; закінчив Харківське військово-авіаційне училище зв'язку, де отримав військову спеціальність штурмана. Бойовий шлях старшого лейтенанта П.М. Денисовця з 05.1942 р. проходив на Північно-Західному, Калінінському, І-му Українському та І-му Білоруському фронтах. Серед бойових нагород Павла Мусійовича Денисовця – Орден Суворова III – го ступеня, два ордени Бойового Червоного Прапора, два ордени Червоної Зірки, вісім медалей, в тому числі «За взяття Берліна», «За визволення Варшави»; медалі Польської Народної Республіки: «За Варшаву», «За Одер, Нейсе і Балтику».

Після демобілізації у березні 1946 р. П.М. Денисовець завершував навчання в Київському університеті, а через два роки захистив тут і кандидатську дисертацію «Боротьба робітників і селян Херсонщини і Миколаївщини проти австро-німецьких окупантів у 1918 р.». Працював завідувачем кафедр історії Херсонського (1946 – 1950) й Івано-Франківського (1950 – 1955) педагогічних інститутів. У 1955 – 1957 рр. – директор Луцького педагогічного інституту.

З 04.1957 р. – доцент кафедри історії ПДПІ імені В.Г.Короленка. Декан історико-філологічного факультету (05.1959 – 03.1961; 10.1964 – 10.1966), а після його роз'єднання – декан історичного факультету (10.1966 – 07.1971). Докторська дисертація – про історію колгоспного будівництва на Україні в 1921 – 1925 рр. (захист – у КДУ імені Т.Шевченка, 1969). З 1971 по 30.08.1990 року професор Денисовець П.М. – завідувач кафедри історії СРСР і УРСР. Із 45 – річного стажу науково – викладацької роботи, 34 роки – у Полтавському педінституті.

Вів спецкурс із історії мистецтва, який запам'ятався випускникам. Був вимогливим керівником, але водночас доброю і співчутливою людиною.

Очоловав Товариство «Знання», Раду ветеранів війни й праці.

Коло наукових інтересів: історичне краєзнавство, архівознавство, живопис, історія Полтавської битви. Під керівництвом і за особистої участі П.М. Денисовця в Полтаві відбулися: Республіканська (1980 р.) та Всесоюзна (1987 р.), обласні й регіональні науково – практичні конференції з історичного краєзнавства. Науковий доробок Павла Мусійовича Денисовця складає біля 115 наукових праць.

Укладачі: Т.П. Демиденко і Л.І. Шаповал.

СВТУШЕНКО Василь Гаврилович (15.10.1922, с. Славгород Краснопільського району Сумської обл. – 11.04.1982, м. Полтава) – кандидат економічних наук (1958), доцент. Декан історико-філологічного факультету (03.1961 – 08.1964 рр.).

У 1940 – 1947 рр. – служба в Радянській армії: 1940 – 1942 рр. – курсант Краснодарського військово-авіаційного училища льотчиків – спостерігачів; 1942 – 1944 рр. – учасник бойових дій, співробітник оперативно-розвідувальної групи по роботі і розвідці в тилу ворога; 1944 – 1945 рр. – повітряний стрілець 825 Штурмового авіаційного полку.

У 1947 – 1952 рр. – студент економічного факультету Харківського державного університету імені О.М. Горького. У 1952 – 1953 рр. – слухач однорічних курсів підготовки викладачів суспільних наук при Київському державному університеті імені Т.Г.Шевченка, після закінчення яких направлений на роботу викладачем політичної економії в ПДП імені В.Г. Короленка (працював з 08.1953 по 08.1976). У 1958 р. в Харківському державному університеті імені О.М. Горького захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Продуктивність праці і резерви її росту в буряківництві колгоспів».

У 1964 – 1967 рр. – завідувач кафедри марксизму-ленінізму, філософії та політекономії. А після її розділення на дві працював на кафедрі політекономії та наукового комунізму (її завідувач у 1967 – 1975 рр., доцент у 1975 – 1976 рр.). У 1976 р. вибув із числа викладачів у зв'язку з виходом на пенсію через хворобу.

Нагороди. Ордени: Вітчизняної війни II-го ступеня, та «Червона Зірка»; медалі: «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945» рр.

Укладач: Л.І. Яковенко, Л.І. Шаповал

ЗУБАНЬ Олександр Карпович (27.06.1921, с. Плехів, нині Оржицького району Полтавської обл. – 3.10.1993, м. Полтава) – історик КПРС, ректор ПДП імені В.Г. Короленка 09.1971–03.1975. Кандидат історичних наук (1955), доцент (1959), доктор історичних наук (1967), професор (1971).

Закінчив Великосорочинський педагогічний технікум (1939), історичний факультет Київського університету (1950), та курси підготовки викладачів суспільних наук при ньому (1951).

У 1939 – 1945 рр. – на військовій службі, 08.1941 р. закінчив Ленінградське військове училище зв'язку, служив начальником радіостанції, заступником командира роти зв'язку з технічної частини. Півроку, до кінця війни, лікувався в госпіталях. Був майором запасу. Нагороджений 6 медалями: «За оборону Кавказу» та ювілейними.

Працював у Львові: на кафедрі марксизму-ленінізму політехнічного інституту (1951 – 55); у вищій партійній школі (1955 – 57); завідувачем кафедри історії КПРС медичного інституту (1957 – 67).

З 11.1967 до 10.1976 – зав. кафедри історії КПРС та філософії ПДП імені В.Г.Короленка, з 09.1971 по 03.1975 – його ректор (формально подав заяву на звільнення з посади ректора за станом здоров'я, але фактично ініціатором зміни керівництва був тодішній

перший секретар обкому компартії Ф.Т. Моргун). Залишив по собі добру пам'ять у колективі педінституту як ерудований викладач, доброзичлива й чуйна людина.

З 10.1976 по 09.1981 був завідувачем новоутвореної кафедри філософії і наукового комунізму Полтавського інженерно-будівельного інституту, в 1981 – 1983 рр. – професор цієї ж кафедри. Від 1983 р. – на пенсії.

Основні публікації – з історії КПРС і комуністичного виховання студентів.

Укладачі: П.В. Киридон, Л.М. Булава.

БОЙКО Микола Корнійович (3.01.1936, с. Вільна Слобода Глухівського району Сумської обл.) – кандидат історичних наук (1969), доктор історичних наук (1990), професор (1991). Декан історичного факультету (1971-1974 рр.)

Упродовж 1955–1960 рр. був студентом історико-філологічного факультету ПДПІ імені В.Г. Короленка. У 1961–1963 рр. працював учителем історії. У 1963–1966 рр. – старший лаборант кафедри історії СРСР ПДПІ імені В.Г. Короленка, завідувач відділу експозиції музею Полтавської битви. Після закінчення аспірантури при Київському університеті імені Т.Г. Шевченка (1968) захистив кандидатську дисертацію на тему: «Партійна і державна діяльність Г.І. Петровського у період встановлення та зміцнення Радянської влади (листопад 1917 р. – 1920 р.)».

06.1971 р. обраний на посаду доцента кафедри історії СРСР і УРСР ПДПІ імені В.Г. Короленка. Із 1969 р. працює заступником декана, а з 06.1971 по 08.1974 – деканом історичного факультету. Із 1974 р. у Чернігівському педагогічному інституті імені Т.Г. Шевченка, де упродовж 1989–1990 рр. був деканом історичного факультету. У 1990 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук. У цьому ж році очолює кафедру історії слов'ян.

На даний час – професор кафедри історії Центрально-Східної Європи навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства ім. О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Розробив методичку системного, багатомірного аналізу статистичних джерел і впровадив їх у практику конкретно – історичних досліджень соціального спрямування. Під його керівництвом працює проблемна група, яка досліджує соціально-демографічні процеси в Україні та її регіонах. Брав участь у колективних працях, зокрема: «Этническая история славян и этнокультурные связи народов Центральной и Восточной Европы» (1979), «История городов и сел Украинской ССР. Черниговская область» (1983), «Историография Великой Октябрьской социалистической революции на Украине» (1987), «Сумщина в іменах: енциклопедичний довідник» (2003). Є автором книги «Нариси з історії Чернігівщини» (1998).

Викладає навчальні курси: історія країн Центрально-Східної Європи першої половини ХХ ст., методика наукового дослідження.

Коло наукових інтересів: історія радянського суспільства 1920–1930-х рр., історія Чернігівщини з найдавніших часів до наших днів.

Відмінник народної освіти УРСР (1975). Заслужений працівник народної освіти України (1988).

Укладач: О. А. Гура

ТРИГУБ Петро Микитович (27.06.1935, с. Коломак Харківської області – 26.12.2016, Миколаїв) – доктор історичних наук (1989), професор (1990), заслужений працівник народної освіти України (1993). Декан історичного факультету (1974-1976 рр.)

Дитячі роки пройшли у с. Коломак (нині – смт, райцентр Харківської області) й у Старобардинському районі Алтайського краю. Навчався у семирічній школі м. Бійськ. У 1948 р. родина повернулася на батьківщину до с. Коломак, де в 1953 р. П.М. Тригуб отримав атестат зрілості про середню освіту з відзнакою. В цьому ж році вступив на історичний факультет Харківського державного університету імені О.М. Горького (зараз Харківський національний університет імені В. Каразіна). Навчався у відомих педагогів

і учених А.Г. Слюсарського, Б.А. Шрамка, К.Е. Гриневича, К.К. Шияна, С.І. Сідельникова та інших. У 1958 р. отримав диплом про вищу освіту з відзнакою зі спеціальності «Історія».

Із 11.08.1958 – вчитель історії Краснянської середньої школи Добропільського району на Донеччині, із 08.1963 – директор школи с. Мельникове Валківського району Харківської області.

У 1968 р. вступив в аспірантуру Харківського державного університету. Із 11.1971 р. – старший викладач кафедри історії СРСР і УРСР в ПДПУ ім. В.Г.Короленка. 19.05.1972 р. захистив кандидатську дисертацію «Радянське державне будівництво на Україні у період боротьби за встановлення і зміцнення радянської влади (грудень 1917 – квітень 1918 рр.)».

Декан історичного факультету ПДПУ ім. В.Г. Короленка (09.1974 – 06.1976). У 1977 р. отримав звання доцента кафедри історії СРСР і УРСР; з 1.09.1978 по 31.08.1980 – старший науковий співробітник, з 1.09.1980 – викладач кафедри історії СРСР і УРСР в ПДПУ ім. В.Г.Короленка. Спочатку викладав курс методики навчання історії, керував педагогічними практиками; пізніше зосередився на курсі історії СРСР (фактично – Росії періоду феодалізму), організовував екскурсії для кураторських груп.

21.09.1982 очолив кафедру історії СРСР і УРСР Миколаївського педінституту. 10.03.1989 р. захистив докторську дисертацію «Ради України у період громадянської війни та інтервенції (листопад 1918 – грудень 1920 рр.)». 04.1990 р. було присвоєне звання професора. Упродовж 1991 – 2011 рр. – голова Миколаївської спілки краєзнавців. Із 1997 – завідувач кафедри історії та філософії Миколаївської філії Національного університету «Киево-Могилянська академія»; завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені П.Могили (2003 – 2012), професор кафедри (2012 – 2016). 10.06.2000 р. обраний академіком Української Академії історичних наук.

Нагороди: «Відмінник освіти України» (1992), Почесна грамота Миколаївської обласної держадміністрації (2005), Орден «За заслуги» III ступеня (2007), Почесна грамота Міністра культури і туризму України (2010), звання «Почесний краєзнавець України» (2010), ювілейна медаль «20 років незалежності» (2011), Почесна грамота Миколаївської міської ради (2012), відзнака «За заслуги перед Миколаївщиною» II ст. (2015), відзнака «За заслуги перед містом Миколаїв» (2016). Офіційний науковий консультант 1 захищеної докторської дисертації, науковий керівник 21 захищеної кандидатської дисертації.

Сфери наукових інтересів: історія української національної революції 1917 – 1920 рр., історичне краєзнавство, історія міжнародних відносин на сучасному етапі.

Укладач: Л. Л. Бабенко

НІКОЛЕНКО Степан Васильович (09.01.1923, с. Жаботин Смілянського району Черкаської обл. – 01.09.1999, Полтава) – викладач політекономії, кандидат економічних наук (1969), доцент. Декан історичного факультету (01.07.1976 – 30.04.1977 рр.)

У 1941 – 1962 рр. служив у Радянській армії, з 05.1944 по 05.1945 – перебував на фронті, штурман літака дальньої дії. 1950 – 1954 рр. – слухач Військово – повітряної академії, отримав диплом з кваліфікацією «Офіцер ВПС з вищою військовою штурманською освітою». 1954 – 1964 рр. – штурман – інструктор, головний штурман, заступник начальника оперативного відділення авіаційної дивізії, начальник штабу авіаційного полку, технік Вищого представництва Міністерства оборони СРСР в м. Полтава.

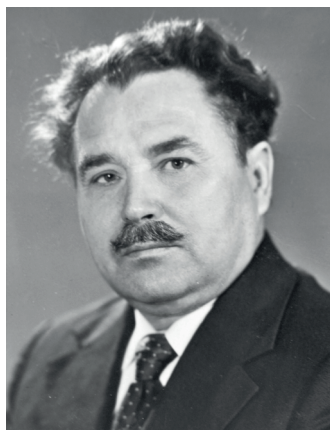
У 1965 – 1986 рр. працював асистентом, доцентом кафедри політекономії і наукового комунізму ПДПУ імені В.Г. Короленка. Основна навчальна дисципліна – політекономія.

У 1969 році в Київському інституті народного господарства захистив дисертацію «Індустріальний розвиток виробництва і його економічне значення» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Батько професора-економіста Сергія Степановича Ніколенка.

Нагороди: Ордени Вітчизняної війни I – го і II – го ступенів, «Червоної Зірки» (два), «Бойового Червоного прапора»; медалі: «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр.», «За бойові заслуги», «30 років Радянській Армії та Флоту», «За бездоганну службу», «40 років Збройних Сил СРСР». Відмінник народної освіти УРСР (1977).

Укладач: Л.І. Яковенко

ПОБЕЛЕНСЬКИЙ (іноді в публікаціях трапляється написання прізвища **ПОБІЛЕНСЬКИЙ**) **Яків Аврамович** (19.05.1922, селище Велика Писарівка Сумської обл. – 10.01.1989, м. Полтава) – кандидат історичних наук (1959), доцент (1963). Вчений-японіст. Декан історичного факультету (1977-1978 рр.)

Розпочав навчання на історичному факультеті Харківського державного університету в 1939 р., але не закінчив його через мобілізацію до армії. У 1940 – 1953 рр. служив на Далекому Сході перекладачем, редактором газети японською мовою, у відділі роботи з японськими військовополоненими (закінчив школу військових перекладачів, м. Владивосток, 1944). Заочно закінчив навчання на історичному факультеті Хабаровського педагогічного інституту (1949). Із 1953 р. працював учителем історії та англійської мови у Великописарівській середній школі.

Майже 15 років був пов'язаний із Харківським університетом (нині – імені В.Н. Каразіна): аспірант (1954 – 1957), викладач (1957 – 1961), доцент кафедри нової та новітньої історії (1961 – 1968), декан підготовчого факультету для іноземних громадян (1961 – 1968).

Із 12.1968 р. у Полтаві: доцент кафедри загальної історії ПДП імені В.Г.Короленка (1968 – 1979), зокрема, викладав курс історії країн Азії та Африки. Заступник декана історичного факультету (1973 – 1977); декан історичного факультету ПДП (1.05.1977 – 30.09.1978). В останні 10 років життя тяжко хворів.

Коло наукових інтересів: історія країн зарубіжного Сходу, історія Японії.

Нагороджений медалями «За победу над Японией» (1945), «XXX лет Советской армии и флота» (1948), «За бойові заслуги» (1950).

Укладачі: Н. В. Беседіна, Л.М. Булава

КАДЕТОВ Сергій Микитович (3.04.1945, м. Новокузнецк Кемеровської області, Російська Федерація) – кандидат економічних наук (1976), доцент. Декан історичного факультету (1978-1982 рр.)

У 1968 р. С.М. Кадетов вступив на економічний факультет Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Закінчив його в 1972 р. за спеціальністю «Політична економія», кваліфікацією «Економіст, викладач політичної економії». Рекомендований до аспірантури Комісії з вивчення продуктивних сил і природних ресурсів при Президії академії наук СРСР у Москві (наук. керівник – академік Т.С. Хачатуров). Захистив 26.12.1975 р. дисертацію на тему «Методологічні питання економічного прогнозування розвитку залізорудної бази чорної металургії СРСР на довгострокову перспективу».

Науково-педагогічну діяльність у Полтаві С.М. Кадетов розпочав 08.1976 р., коли за направленням Міністерства освіти УРСР прибув до ПДП імені В.Г. Короленка на кафедру політекономії і наукового комунізму (її доцент з 1977 р.). Його обирають головою

Ради молодих учених інституту, а також головою Ради молодих учених і спеціалістів Полтавської області. У 1977 р. брав участь у VII Всесоюзному конкурсі молодих учених і був нагороджений дипломом I ступеня ЦК ЛКСМУ і Академії Наук УРСР за наукову роботу на тему «Методичні питання прогнозування залізорудної бази».

1.10.1978 р. наказом ректора він призначається виконувачем обов'язків, а вже 27.10.1978 р. обирається за конкурсом деканом історичного факультету. На посаді декана йому вдається органічно поєднувати адміністративну, наукову і навчально – педагогічну роботу. Так, характеристика за 1980 р. зазначає, що «С.М. Кадетов виявив себе значущим викладачем... Постійно працює над удосконаленням педагогічної майстерності, прагне до підвищення ефективності навчальних завдань. Активно займається науково – методичною роботою: розробив і опублікував методичні рекомендації зі спецкурсу «Охорона навколишнього середовища». Вказувалося й на інші розробки та наукові публікації, тематика яких стосувалася «економічних проблем комплексного використання мінерально-сировинних ресурсів і охорони навколишнього середовища».

Зазвичай у характеристиках зустрічаємо досить стандартні фрази на кшталт «користується заслуженим авторитетом серед викладачів і студентів». Є така фраза і в характеристиці С.М. Кадетова. Але авторка цих рядків від імені випускників історичного факультету 1978, 1979, 1980, 1981, 1982 рр. наважується з упевненістю стверджувати, що цей авторитет декана, викладача, наставника, Людини БУВ і ЗАЛИШАЄТЬСЯ високим і заслуженим. У ці роки студенти ніби глибше вдихнули свіжого повітря і більше повірили в себе. Історики продовжили традицію виїзних будівельних загонів у Тюменську область (командири будзагогів «Темп» О.О. Нестуля, С.С. Бабенко, В.Л. Гриценко, О.П. Юренко, І.М. Момот), вперше здивували увесь інститут гостро – іронічними «капусниками» з шаржуванням викладачів і декана, вперше декан встановив у своєму кабінеті селекторний телефонний апарат тощо. Декан професійно займався боксом, а ще він пив багато кави – для того часу напою майже екзотичного, і багато палив цигарок у робочому кабінеті. За останнє навіть отримав сувору догану ректора.

02.1982 р. Сергій Микитович Кадетов згідно з наказом міністра освіти України як досвідчений викладач і організатор був переведений на посаду проректора з навчальної роботи до Чернігівського державного педагогічного інституту імені Т.Г. Шевченка. Відтоді він живе й досі працює у Чернігові. Був директором Чернігівського інституту МАУП ім. Героїв Крут. Нагороджений золотою медаллю МКА "За заслуги в освіті" (2008).

Укладач: Л. Л. Бабенко

КОЛБІН Володимир Григорович (26.12.1946, м. Саратов) – кандидат історичних наук (1983), доцент (1989).

Після закінчення служби в армії вступив до Донецького державного університету на історичний факультет, який закінчив у 1973 р. Із 1973 по 1974 рр. працював інструктором студентського відділу Донецького обкому ЛКСМУ. Упродовж 1974 – 1980 рр. – викладач кафедри історії КПРС і політекономії Донецького медичного інституту. Із 1980 по 1983 рр. навчався в аспірантурі в Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка. У 1983 р. захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності 07.00.01 – історія КПРС. У 1984 р. В. Колбін зарахований на посаду асистента кафедри історії КПРС ПДПІ імені В.Г. Короленка. У 1984 р. переведений на посаду старшого викладача, тимчасово виконував обов'язки декана історичного факультету (15.02.1984–15.11.1984). З 1985 р. на посаді доцента кафедри історії КПРС. У березні 1988 р. призначений проректором із заочної форми навчання ПДПІ імені В.Г. Короленка.

У 1989 р. В.Г. Колбіна обрано за конкурсом на посаду доцента кафедри історії КПРС Донецького інституту радянської торгівлі. Нині працює доцентом кафедри гуманітарних дисциплін Донецької державної музичної академії імені С.С. Прокоф'єва у так званій ДНР.

Укладач: О. А. Гура

ШЕБИТЧЕНКО Антоніна Петрівна (уродж. САНЖАРОВЕЦЬ; 20.10.1943, с. Грицаївка Кобеляцького району Полтавської обл.) – етик, кандидат філософських наук (1979), доцент (1982). Декан історичного факультету (1984-1989 рр.)

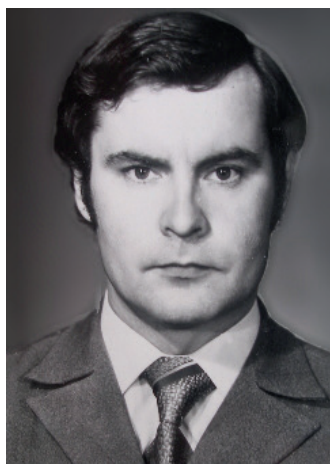
Закінчила школу зі срібною медаллю (1960), Луганський державний педагогічний інститут (1966), аспірантуру Московського державного педагогічного інституту ім. В.І. Леніна (тепер державний педагогічний університет) (1977).

Педагогічну діяльність розпочала у 1966 році на посаді учителя Криворудської СШ. Працювала вчителем Петриківської СШ Дніпропетровської області (1968), викладачем суспільствознавства й естетики, заступником директора з навчально-виховної роботи Полтавського училища текстильників (1970 – 1976).

У ПНПУ імені В.Г.Короленка працювала з 1976 до 2014: завідувач кабінету кафедри марксистсько-ленінської філософії (1976 – 1978), асистент (1978 – 1979), старший викладач (1979 – 1980), доцент (1980 – 1984, 1989 – 2014), заступник декана філологічного факультету (1983 – 1984), декан історичного факультету (11.1984 – 11.1989), в.о. завідувача кафедри філософії (1990 – 1991). З 2014 року – на пенсії за віком.

Коло наукових інтересів пов'язане з проблемами філософії освіти, етики та моральної свідомості.

Укладач: Я. Є. Блоха, П. А. Кравченко

ПАЩЕНКО Володимир Олександрович (04.08.1947, с. Дружба, Решетилівського району Полтавської обл. – 19.04.2010, Київ; похований у Полтаві) – історик, релігієзнавець, кандидат філософських наук (1983), доктор історичних наук (1994), професор (1991), дійсний член Академії педагогічних наук (2003). Ректор ПДПІ (1991-2008 рр.)

Закінчив Шевченківську СШ (1966), Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка (нині національний університет імені Тараса Шевченка) з відзнакою (1975), аспірантуру Інституту філософії АН УРСР (1982). Працював учителем історії Фарбівської СШ Яготинського району Київської обл. (1972 – 1975). У Полтавському державному педагогічному інституті ім. В.Г. Короленка (нині національний педагогічний університет) з 1975: старший лаборант кафедри філософії (1975 – 1976), старший викладач, заступник декана філологічного факультету (1977 – 1978), аспірант (1978 – 1982), доцент, декан історичного факультету (1983 – 1985; верхнє фото часу роботи деканом), проректор з навчальної роботи (1985 – 1986). У 1986 – 1989 – зав. відділу освіти і науки Полтавського обкому КПУ. З 1989 знову на посаді проректора, а з 1990 – завідувач кафедри філософії.

Пройшовши усі щаблі викладацької та адміністративної роботи, обраний ректором Полтавського педінституту 18 січня 1991 р. й перебував на цій посаді до літа 2008 р.

Ініціював відкриття аспірантури (1992) та докторантури (1998) зі спеціальностей «Історія України», «Теорія та історія педагогіки». Створив наукову школу «Державно-церковні відносини в радянській Україні». Під керівництвом В.О. Пащенко

захищено 11 кандидатських і 3 докторських дисертації. Головний редактор часописів «Наукові записки Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка», «Історична пам'ять», «Рідний край».

Має близько 400 наукових публікацій, з-поміж яких монографії, посібники – 18: «Державна політика щодо православної церкви в Україні (1917 – 1922 рр.)» (1992), «Держава і православ'я в Україні: 20 – 30 роки ХХ століття» (1993), «Ніч минула, а день наблизився...»: Держава і православ'я в Україні: 20 – ті роки ХХ століття» (1994), «Свобода совісті в Україні: Міфи і факти 20 – 30-х рр.» (1994), «Православ'я в Україні. Державно – церковні стосунки: 20 – 30 – ті роки ХХ ст.: посібник» (1995), «Православ'я в новітній історії України: в 2-х ч.» (1997, 2001), «Національні традиції державотворення в нарисах з історії політичної і релігійної думки: навч. посібник» (2000), «Греко – католики в Україні (від 40-х років ХХ ст. до наших днів» (2002), «Більшовицька держава і православна церква в Україні. 1917 – 1930 – ті роки» (2004), «Православна церква в тоталітарній державі. Україна 1940 – початку 1990-х років» (2005), «Гончарова правда про духовність і церкву» (2006) та ін. Автор численних просвітницьких радіо – і телепередач, інтерв'ю. Науковий експерт з питань релігійного життя, державно-конфесійних відносин. Ініціатор та учасник міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій.

Заслужений працівник народної освіти, відмінник освіти України; лауреат премій Американського бібліографічного центру в номінації «Великі інтелектуали ХХІ століття», Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка, обласних премій імені Івана Котляревського, Панаса Мирного, Володимира Короленка, Самійла Величка; нагороджений орденом Миколи Чудотворця «За примноження добра на землі», орденом «За патріотизм» II ст. (УПЦ), орденом Преподобного Нестора Літописця, золотою медаллю АПН України «К. Ушинський», золотою медаллю «Незалежність України» Міжнародного академічного рейтингу «Золота фортуна», срібною медаллю «Незалежність України» Міжнародного академічного рейтингу «Золота фортуна», срібною медаллю Оксфордського університету «За видатний вклад у розвиток науки», медаллю АПН СРСР «А.С. Макаренко», нагрудним знаком МОН «Петро Могила», почесними грамотами Верховної Ради, Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України, нагородами Української Православної церкви. За підсумками міжнародного рейтингу «Ім'я в науці» прізвище Володимира Пащенка занесене до Почесної Блакитної Книги (Кембридж). Почесний професор Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Член Національної спілки журналістів, голова Асоціації Антона Макаренка, голова Полтавського відділення Української асоціації релігієзнавців, голова фонду Полтавського обласного відділення культури України. Почесний громадянин Решетилівського, Кобеляцького районів.

Володимир Олександрович Пащенко : біобібліографічний покажчик / за ред. М. І. Степаненка . – Полтава : ПНПУ, 2010. – 148 с. <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1751/1/pashenko.pdf>

Укладачі: Р. А. Сітарчук, Ю. В. Волошин

ГОД Борис Васильович (18.08.1960, м. Бобровиця Чернігівської обл.) – учений-історик, педагог, краєзнавець, доктор пед. наук (2005), канд. іст. наук (1992), проф. (2006), дійсний член АН ВО України (2013), Заслужений працівник освіти України (2010).

У 1983 р. закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Здобув кваліфікацію викладача історії і суспільствознавства. З вересня 1983 року працює в ПДП (нині ПНПУ) імені В. Г. Короленка на посадах асистента, ст. викладача, заступника декана, доцента, декана історичного факультету (1997 – 2002), проректора університету з науково – педагогічної роботи (2009 – 2014 роки), зав. кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії (з 2000 року).

Досліджує історію освіти та виховання у країнах Європи XIV – XVII століть. Заступник (1998 – 2018 роки) головного редактора наукового збірника «Історична пам'ять», член редколегії 4 наукових фахових видань України.

Голова спеціалізованої вченої ради Д 44.053.03 у ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Опубліковано 6 монографій, біля 250 статей. 10 публікацій побачили світ у виданнях США, Італії, Єгипту та Росії. Очолював авторський колектив і був автором окремих розділів фундаментальних видань: «Полтавщина: історичний нарис» (2005 рік), «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Полтавська область» (2008 рік), «Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка: історія і сучасність» (2009 та 2014 роки).

У 2006 році заснував наукову школу «Розвиток основних тенденцій ренесансного досвіду освіти й виховання у вітчизняній педагогічній теорії і практиці» у якій працюють 8 аспірантів і здобувачів наукового ступеня. Захищено 4 кандидатські дисертації.

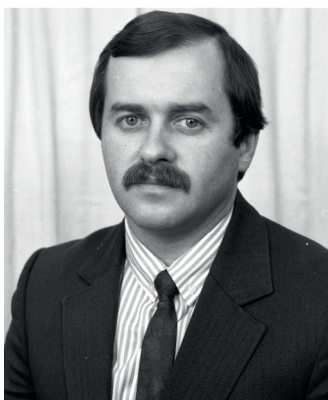
Приділяє значну увагу розвитку студентської та учнівської науки. Готуються курсові, бакалаврські, дипломні та магістерські кваліфікаційні роботи, які проходять відповідну апробацію. Разом зі студентами підготовлено понад 60 наукових праць. У 2013 році започаткував збірник студентських наукових робіт «Полтавські наукові читання зі всесвітньої історії». Працює у складі галузевих конкурсних комісій Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Історія та археологія». Очолює журі обласного етапу Всеукраїнського конкурсу учнівських наукових робіт МАН (секція «всесвітня історія»).

Викладає навчальні дисципліни: Західний світ у ранній Новий час, історія міжнародних відносин, методика викладання всесвітньої історії у старшій і вищій школі, епістемологія історико-педагогічної науки, організація наукових досліджень, культурна динаміка світових цивілізацій. Автор 14 навчальних посібників для студентів.

Нагороджений знаками МОН України – «Відмінник освіти України», «За наукові досягнення», почесною відзнакою НАПН України «К.Д. Ушинський», почесними грамотами МОН України, Всеукраїнського студентського союзу, Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавської обласної ради, виконавчого комітету Полтавської міської ради, університету тощо.

Лауреат обласних премій імені І.П. Котляревського та Л.П. Бразова.

Укладач: Р.О. Басенко

КРАВЧЕНКО Петро Анатолійович (8.03.1953, с. Волинка Сосницького р-н у, Чернігівської обл.) – учений-філософ, доктор філософських наук (2002), професор (2003), Академік Української академії політичних наук (2006), Заслужений працівник освіти України (2006). Декан історичного факультету (1989 – 1997 рр.); із 2002 р. до цього часу.

Закінчив філософський факультет (1980), аспірантуру (1987) Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка (нині національний університет). Із 09.1980 працює в Полтавському державному педагогічному інституті (нині національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка): асистент (1980 – 1983), старший викладач (1987 – 1989), доцент (1990 – 2002), професор (із 2003), завідувач кафедри філософії (1991 – 2015), заступник декана (1988 – 1989), декан (9.12.1989 – 08.1997, 02.2002 – 11.2018). 21.02.2019 р. обраний Вченою радою історичного факультету деканом на наступний 5-річний період.

Автор понад 450 наукових праць. Сфера наукових інтересів пов'язана із соціальною філософією, філософією історії, історією Українського козацтва, проблемами сучасної політичної культури та державотворення. Має свою наукову школу «Вітчизняний культурно-історичний досвід у процесі формування громадянського суспільства і правової держави в Україні».

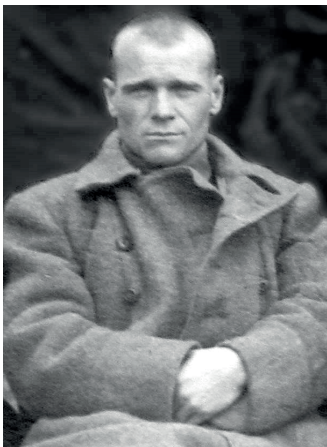
Один із засновників філософського напрямку досліджень взаємодії інститутів держави й громадянського суспільства, зокрема у розв'язанні важливого завдання філософії політики – рефлексивній реконструкції еволюційних і революційних рухів політичного процесу, втілених у реальності, та передумов і потенцій, не втілених у реальності, але які існують у ній як конструктивні та історично закономірні резерви, що їх використовує суспільство в перехідні періоди.

Головний редактор науково – теоретичного часопису «Філософські обрії». За період з 1999 по 2018 роки випущено 40 номерів журналу. Видання зареєстроване в міжнародних каталогах періодичних видань та базах даних Index Copernicus (ICV 2016: 60.76, ICV 2015: 54.30, ICV 2014: 45.27), Open Academic Journals Index (OAJI), Polska Bibliografia Naukowa, Ulrich's Periodicals Directory, Google Scholar (Гугл Академія). Журнал включений у Всеукраїнський реєстр наукових видань, належить до періодичних видань, що мають бібліометричні профілі та входить до переліку фахових видань України у галузі «Філософські науки».

Нагороджений знаком відмінника освіти України (2002), лауреат премії імені Самійла Величка, Знаком за наукові та освітні досягнення (2018), Почесними грамотами МОН України, Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавської обласної ради, виконкому Полтавської міської ради тощо.

Петро Анатолійович Кравченко: біобібліографічний покажчик / за ред. М.І. Степаненка. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2013. – 204 с.: 8 іл. – (Серія «Науковці університету»).

Укладач: Я. Є. Блоха

ХОДАК Омелян Васильович (1887 – 16.03.1945, Київ). Ректор ПІНО в 1923-1925 рр.

Навчався в учительській семінарії, однак її не закінчив, оскільки був виключений за революційну діяльність. Педагогічну роботу розпочав у 1911 р. в Самарській губернії. Із 1914 по 1917 рр. навчався на юридичному факультеті, але його теж не встиг закінчити. У 1917 р. потрапив на румунський фронт, був членом бригадного революційного комітету. У 1919 році став членом КП(б)У. У 1918-1920 рр. служив у червоній армії. На початку 1920 р. був призначений секретарем Ставропольського комітету РКП(б). Протягом 1922-1923 рр. очолював роботу організаційного відділу Головного управління професійної освіти Народного комісаріату освіти УСРР. 04.1923 р. був призначений на посаду ректора Полтавського інституту народної освіти (ПІНО), на яку заступив тільки 10.1923 р. і перебував до осені 1925 р. Викладав курс лєнінізму. Із його звітів відчувається переконаний комуніст, який вболівав за доручену справу. Вступив у конфлікт із професорами колишнього історико-філологічного факультету через його намагання перетворити ПІНО в інститут соціального (комуністичного) виховання. Разом з тим, ці професори цінували його відданість інституту та інтелігентність. Боровся з «петлюрівськими настроями» студентів.

Вищу освіту здобув, закінчивши Український інститут марксизму. Після цього в кінці 1920-х – 1930-х роках працював директором ряду закладів вищої освіти. Зокрема в 1930-1932 рр. директор Харківського інституту зернового господарства (нині – національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва).

У 1937 р. О.В. Ходак був звільнений з керівних посад і працював у Києві вахтером, а його дружина – репресована. Під час війни злидарював, жив у склепі на Лук'янівському кладовищі, де й помер.

Укладачі: С.М. Шевчук, Л.М. Булава